Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

…1921 оной …21-һээ гарана | № 228 (16751) | 1984 оной октябриин 4, четверг | Сэн 3 мүнгэн.

К. У. ЧЕРНЕНКО А. Н. МУХАММЕДТАЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

…ЦК-гай Генеральна …, СССР-эй Верховно …Президиумэй Түрүү… …У. Черненко Йеме… …лис партиин ЦК-гай …на секретарь, Верхов… …Соведэй Президиу… …лэгшэ, Йеменэй Ара… …кратическа Республи… …ер-Министр Али На… …медтай октябриин …лаба.

…барисаанай, нүхэд …дүүрэнээр үгэеэ …оршон байдал… …хөөрэлдөөнэй үе… …ба НДРЙ-гэй хоо… …хани барисаан, харил… …тухай договорой …һуурида түшэглэ… …-урда-йеменэй ха… …амжалтатайгаар …сэдьхэлээ ханажа …мэдүүлээ. Совет-ур… …бухы харилсаае …тула шухала удха …КПСС-эй ба ЙСП-гэй …хани харилсаае …гүнзэгырүүлхэ хэ… …гэжэ К. У. Черненко, …Мухаммед хэлэбэ.

…омическа, социальна ба …хүгжэлтын зорилгонуу… …шиидхэхэ, оронойн… …циональна бэеэ дааһан …бэхижүүлхэдэнь, Де… …ческа Йеменэдэ Совет… …юзай интернациональна …туһаламжа үзүүл… …гаһайнь түлөө А. Н. Му… …гүнзэгы сэдьхэлһээ ба… …салан хүргөө.

…хоорондын гол шухала …асуудалнууд, тэрэ тоо… …Зүүн зүгтэхи бай… …хоёр талын харил… …асуудалнууд зүбшэн …байгаа.

…зонхилхы бүлэгөөр… …ябуулгануудаар улам …гэжэ байһан уласхоо… …байдалай орёо түг… …болоһонһоо улам… …һанаагаа зобожо бай… …К. У. Черненко, А. Н. …мэдүүлээ. Буу зэб… …таһалгаряагүйгөөр үр… …бүтээлгэ, дээрэлхы бал… …шануудай, бүхы дэлхэй …хүсэ хэрэглэхэ» гэһэн …эрмэлзэлнүүд арадуу… …һэн аша туһада зү… …арша байна, ядерна дай… …эрэлгын аюулые улам …Иимэ оршон бай… …империализмын эзэрхэг …һанаашалгануудта …шанга харюу со… …угтэхэ, эб найрамдалые …түһалха, дэл… …дайнай хёмороо зури… …нуудые зайсуулан сара… …эб найрамдалда дү… …бухы хүсэнүүдэй түб… …түрүүшын шухала зорил… …болоно.

…нүүдай бэеэ дааһан ба …байдалда халдаһан …бухы ябуулгануудые най… …гаар сарахын, уласхоо… …харилсаануудта амга… …байһан байдал хангахын …Советскэ Союз импери… …эзэрхэг түримхэй по… …эсэргүү ябуулгануу… …бэелүүлнэ гэжэ К. У. Чер… …тэмдэглээ. Газар дэл… …дээрэ эб найрамдалые са… …хамгаалгаһаа шухала зо… …манайда байхагүй, энээ… …тула Советскэ Союз бухы …оролдолгонуудые гар… …эб найрамдалые бэхи… …уласхоорондын ха… …хүгжөөхын түлөө тэм… …СССР-тэ байгуулагдажа …хүгжэлтэ түгэс социа… …обществые саашадань …һайжаруулха КПСС… …ажал ябуулгатай таһаршагүй холбоотой байна.

…Социалис хүгжэлтын зам… …Демократическа Йе… …түрүү үзэлтэй бусад хүсэ… …хамта эб найрамдалай, …бэеэ дааһан бай… …социальна дэбжэлтын …тэмсэнэ, совет эб най… …үүсхэлнүүдые бүрин …дэмжэнэ гэжэ А. Н. …Мухаммед мэдүүлээ. Хүгжэлтэ …социалис обществые на… …һайжаруулха талаар …Советскэ Союзай түйлаһан …амжалтанууд уласхоорондын шухала удха шанартай байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Демократическа Йеменэй империализмда эсэргүү гадаадын политикые, Йеменэй Социалис партиин хүтэлбэри доро шэнэ общество байгуулгада Урда-Йеменэй арадай түйлаһан амжалтануудые совет тала үндэрөөр сэгнээ.

США болон Израиль стратегическэ бүлэглэл байгуулжа, араб оронуудта эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулгаяа улам үргэдхэжэ байна гэжэ Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тухай һанамжануудаа хэлсэхэдээ тэмдэглэбэд. Араб национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе, нэн түрүүн түрүү үзэлтэй засаг захиргаануудые һүнөөхэ, империалис эзэрхэн зонхилолгодо харгы замаа сэбэрлэхэ гээшэ энэ бүлэглэлэй гол зорилго болоно. Сепаратна үгэсөөнүүдэй политика, араб арадуудай эб эеые таһалха гэһэн политика, тус районда США-гай сэрэгүүдээ улам үргэдхэжэ байлга энэ зорилгые бэелүүлхэ талаар шэглүүлэгдэдэг байна.

Бүхы талын, тэрэ тоодо Палестинын араб арадай ори ганса хуулита түлөөлэгшэ — ООП-ой хабаадалгатайгаар имагтал хамтын хүсэлэл оролдолгонуудай ашаар Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал али бүхы талаһаа үнэн зүбөөр, батаар гуримшуулан шиидхэгдэхэ аргатай гэжэ Советскэ Союзай этигэн найдажа байһые К. У. Черненко батална. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые гуримшуулха талаар шэглүүлэгдэһэн мэдээжэ совет дурадхалнууд имагтал энээндэ үндэһэлнэ бшуу. Араб оронуудта үргэнөөр һайшаагдаһан эдэ дурадхалнуудые НДРЙ бүримүһэн дэмжэнэ гэжэ А. Н. Мухаммед мэдүүлээ.

Араб арадуудай ажабайдалай аша туһа араб оронуудай империализмда эсэргүү, национально-патриотическа хүсэнүүдэй, тэрэ тоодо Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй жагсаалые саашадань нэгэдүүлхэ эрилтэ табина гэжэ К. У. Черненко, А. Н. Мухаммед элирхэйлһэн байгаа. Энэ хадаа империализм ба сионизмда эсэргүү, Дүтын Зүүн зүгтэ үнэн зүб, бата бэхи эб найрамдал тогтоохын, Палестинын араб арадай үндэһэн эрхэнүүдые хангахын түлөө араб арадуудай тэмсэлэй амжалтын шухала нүхэсэл болоно.

Эндэхи гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсалгаяа үргэдхэхэ зорилготойгоор Персидскэ тохойн ба Улаан далайн оршондо сэрэгүүдээ улам үргэнөөр татахын тула США-гай ба НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигуудай гаргажа байһан хүсэлэл оролдолгонуудые уулзалгада хабаадагшад эрид буруушааба. Советскэ Союз болон Демократическа Йемен Индиин океании эб найрамдалай зоно болгохын түлөө тэмсэдэг юм гэжэ тэдэнэр мүн лэ баталба.

Совет талаһаа — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо Г. М. Корниенко, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. М. Александров, КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын таһагые даагшын орлогшо К. Н. Брутенц; Урда-Йеменэй талаһаа — ЙСП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь А. Х. Яхья, ЙСП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НДРЙ-гэй Премьер-Министрэй орлогшо А. А. Баазиб, ЙСП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НДРЙ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Ад-Дали, НДРЙ-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд А. Бен-Хусейнун хөөрэлдөөндэ хабаадаһан байна.

(ТАСС).

…АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР ЕРЭБЭ

…КПСС-эй ЦК-гай болон …СССР-эй Верховно Соведэй …Президиумэй уряалаар Йеме… …ой Социалис партиин ЦК-гай …Генеральна секретарь, Вер… …ховно Арадай Соведэй Прези… …диумэй Түрүүлэгшэ, Йеменэй …Арадай Демократическа Рес… …публикын Премьер-Министр …А. Н. Мухаммед октябриин 1-… …албанай хэрэгээр ойро зуу… …Советскэ Союз ерэбэ. …Внуково аэропорт дээрэ А. Н. Мухаммедые КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо А. Ф. Ватченко болон КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Д. М. Корниенко угтаһан байна.

(ТАСС).

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

СОВЕТ КОСМОНАВТИКЫН ЭЛИТЭ ЕХЭ ТУЙЛАЛТА

ЭГЭЭЛ УДААН САГ СОО, 237 СҮҮДХЫН ТУРШАДА ЖОЛООДОГДОҺОН НИИДЭЛГЭ ДҮҮРЭБЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

«Салют-7»—«Союз Т-11» гэжэ замбуулинай комплекс дээрэ эрдэм-техникын шэнжэлгэнүүдэй, туршалгануудай программые дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр космонавтнууд Леонид Денисович Кизим, Владимир Алексеевич Соловьев, Олег Юрьевич Атьков 1984 оной октябриин 2-то Москвагай сагаар 13 час 57 минутада Газартаа бусажа ерэбэ. 1982 оной апрелиин 19-дэ Газар шадарай замда гаргагдаһан «Салют-7» гэжэ станци автомат гуримаар ниидэлгээ үргэлжэлүүлһээр.

«Союз Т-11» гэжэ онгосын буулгагдадаг аппарат Джезказган хотоһоо зүүн-урагшаа 145 километртэ бууһан байна.

Космонавтнууд удаан саг соо ниидэхэдээ, дэгдэн хөөрэлгые яһала һайнаар дабажа гараа гэжэ бууһан газартань хэгдэһэн медицинскэ шалгалта харуулба.

Леонид Кизим, Владимир Соловьев, Олег Атьков гэгшэдһээ бүридэһэн гурбадахи гол экспедициин экипаж 1984 оной февралиин 9-һөө «Салют-7» гэжэ станци дээрэ хүдэлжэ захалһан байгаа.

СССР-эй летчик-космонавтнууд Юрий Васильевич Малышев, Геннадий Михайлович Стрекалов болон Индиин Республикын эрхэтэн Ракеш Шарма гэгшэдһээ бүридэһэн уласхоорондын экипаж 1984 оной апрелиин 4-дэ «Союз Т-11» гэжэ онгосоор станцида абаашагдаа һэн. Тиигэжэ түрүүшынхеэ замбуулинай станцида зургаан космонавт нэгэн доро хүдэлһэн байгаа. Совет болон энэдхэг мэргэжэлтэдэй хамтараа бэлдэһэн шэнжэлгэнүүд, туршалганууд гүйсэд дүүргэгдэбэ.

Космонавтнууд Владимир Александрович Джанибеков, Светлана Евгеньевна Савицкая, Игорь Петрович Волк гэгшэд гол экипажтай хамта 1984 оной июлиин 18-һаа 29 болотор «Салют-7» гэжэ станци дээрэ хүдэлһэн байгаа. Владимир Джанибеков, Светлана Савицкая замбуулин руу газаашаа гаража, түмэр зүйлнүүдые отолхо, гагнаха, тэрээндэ хушалта гүйлгэхэ талаар орёо нарин хүдэлмэри хээ һэн. Жолоодогдодог ниидэлгэнүүдэй түүхэдэ түрүүлэн эхэнэр-космонавт замбуулин соо хүдэлһэн байгаа.

237 сүүдхэ соо ниидэхэ үедөө «Салют-7» гэжэ станциин гол экипаж эрдэм-техникын, медико-биологическа айхабтар ехэ хэмжээнэй шэнжэлгэнүүдые, туршалгануудые хээ.

Геофизическэ шэнжэлгэнүүдэй программын үндэһөөр Газарай нюрууе адаглаһан, фото-буулгабари хэһэн, спектрыень буулгаһан, манай ороной минерально-түүхэй эдүүдэй нөөсэнүүд, хүдөө ажахын ба ой модоной эдлүүриин газарай, бэлшээриин жэлэй дүрбэн сагта ямараар хубилдаг байһан тухай, далайгаар тамаралгын, загаһа барилгын эрхэ байдал тухай нэмэлтэ мэдээсэлнүүдые абаһан байна. «Интеркосмос» гэжэ программын үндэһөөр Газарай нюрууе үргэлжэ дээрэнь шэнжэлгэ хэгдээ. Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй гэшүүн-оронуудай арадай ажахын элдэб һалбаринуудта удаан болзоройтодорхойлолгонуудые табилгада эдэнэй үрэ дүнгүүд хэрэглэгдэхэ байна.

Ниидэлгын үедэ Галактикын ба Галактикаһаа гадуур мүндэлжэ байһан элдэб зүйлнүүдые, рентгенэй ба ультрафиолетовэ туяаралгануудые, планетэнүүдэй хоорондохи оршон тойрониие шэнжэлһэн байха юм. Советскэ Союзда, Болгарида, Германиин Демократическа Республикада, Чехословакида, Индидэ ба Францида бүтээгдэһэн аппаратура хэрэглэлгэтэйгээр «Салют-7» гэжэ станци дээрэ геофизическэ, астрофизическэ туршалганууд хэгдэбэ.

Дэгдэн хөөрэлгын эрхэ байдалда замбуулинай дайдада шэнэ материалнуудые бии болголгын программын үндэһөөр шэнгэн юумэн соо дулаанай ба шэгнүүрэй ямараар хубилдаг байһые шэнжэлһэн, мүн замби түбиин эрхэ нүхэсэлнүүдэй нүлөөн доро түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдэй, материалнуудай ямар байдагые элирхэйлэн харуулха онол арганууд зохёогдоһон байгаа. Электрофоретическэ түхеэрэлгэнүүд дээрэ биологическа талаараа тон сэбэр, эдэбхитэй бодосуудые, эм домуудые абаха биотехнологическа туршалганууд хэгдэбэ.

Нэгэ ниидэлгын үедэ түрүүшынхеэ космонавтнууд Леонид Кизим болон Владимир Соловьев замбуулин руу газаашаа зургаа дахин гаража, дүн хамта 22 час 50 минута соо орёо, олон шататай хабсаргалгын хүдэлмэри хэһэн байна.

Врач-кардиолог Олег Атьков замбуулинай станци дээрэ түрүүшынхеэ хүдэлжэ, космонавтнуудые медицинскэ талаарнь шэнжэлбэ. Удаан сагай туршада жолоодогдодог станцинууд дээрэ экипажнуудай ажалай ба амаралтын таарамжатай һайн гуримуудые зохёохын тула шухала хэрэгтэй научна шэнэ мэдээсэл абтаа. Һэргылэмжын хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэнэй ашаар бүхы ниидэлгын үедэ космонавтнуудай һайнаар хүдэлхэ, бэеынь элүүрые хангаха арга олгогдоһон байна.

Удаан саг соо үргэлжэлһэн жолоодогдодог ниидэлгын үедэ «Прогресс» гэжэ ашаанай автомат онгосонуудаар шухала хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүд, аппаратура, гаргашалагдаха материалнууд абаашагдаа һэн.

Гурбадахи гол экспедициин «Салют-7» гэжэ станци дээрэ хүдэлхэ үедэ шэнжэлгэнүүдэй туршалгануудай үргэн ехэ программа бэелүүлгэдэ олохон научна, конструкторска ба үйлэдбэриин коллективүүд, Космонавтнуудые бэлдэлгын Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ түбэй, Ниидэлгэ залан хүтэлхэ түбэй, космодромой, хүтэлбэрилгэ-хэмжэлгын ба бэдэрэлгэ-абаралгын комплекснуудай мэргэжэлтэд хабаадаһан байна.

237 сүүдхэ соо ниидэлгын үедэ абтаһан шэнжэлгэнүүдэй, туршалгануудай үрэ дүнгүүд эрдэм наукын ба арадай ажахын элдэб һалбаринуудта үргэнөөр хэрэглэгдэхэ, мүн саг үргэлжэ хүдэлжэ байдаг замбуулинай комплекснуудые зохёолгодо ашаглагдаха юм.

Замбуулинай дайдада түйлагдаһан шэнэ элитэ ехэ амжалта хадаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай түйлаһан Илалтын 40 жэлэй ойдо ехэ бэлэг болоно.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

У К А З

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ГЕРОЙ, СССР-эй ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ НҮХЭР Л. Д. КИЗИМЫЕ ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР, «АЛТАН ОДОН» ГЭЖЭ ХОЕРДОХИ МЕДАЛЯАР ШАГНАХА ТУХАЙ

«Салют-7»—«Союз» гэжэ замбуулинай эрдэм-шэнжэлэлгын комплекс дээрэ удаан саг соо замбуулинай дайдаар амжалтатайгаар ниидэһэнэйнь, тиихэдээ эрлэхэг зориг ба баатаршалга гаргаһанайнь түлөө Советскэ Союзай Герой, СССР-эй летчик-космонавт нүхэр **Кизим** Леонид Денисовичые **Ленинэй** орденоор, **«Алтан одон»** гэжэ хоёрдохи медаляар шагнаха.

Советскэ Союзай Герой нүхэр Л. Д. Кизимэй баатаршалгын хүндэлэлдэ геройн эхэ нютагта бронзо бюст табиха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ЧЕРНЕНКО.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1984 оной октябриин 2.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

У К А З

ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ НҮХЭР В. А. СОЛОВЬЕВТО СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ГЕРОЙН НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

«Салют-7»—«Союз» гэжэ замбуулинай эрдэм-шэнжэлэлгын комплекс дээрэ удаан саг соо замбуулинай дайдаар амжалтатайгаар ниидэһэнэйнь, тиихэдээ эрлэхэг зориг ба баатаршалга гаргаһанайнь түлөө летчик-космонавт нүхэр **Соловьев** Владимир Алексеевичтэ **Ленинэй** орден, **«Алтан одон»** гэжэ медаль барюулалгатайгаар **Советскэ Союзай Геройн** нэрэ зэргэ олгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ЧЕРНЕНКО.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1984 оной октябриин 2.

БАЯРАЙ КОНЦЕРТ БОЛОБО

Туркменэй ССР-эй литература болон искусствын үдэрнүүдэй РСФСР-тэ нээлгэдэ зорюулагдаһан баярай концерт октябриин 2-то ССР Союзай Ехэ театрта болобо. Туркменэй ССР-эй, Туркменистанай Компартиин байгуулагдаһаар 60 жэлэй, Россин бүридэлдэ Туркменистанай һайн дурараа ороһоор 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ тэрэ үнгэрэгдэнэ.

Ниислэл хотын партийна, совет ба ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, эрдэм ухаанай болон соёлой ажал ябуулагшад, Москвагай предприятинууд ба барилгануудай түрүүшүүл ГАБТ-ын залда суглараа.

Үдэрнүүдэй нээлтэ дээрэ нүхэд Г. А. Алиев, В. И. Воротников, П. Н. Демичев, И. В. Капитонов, КПСС-эй ЦК-гай соёлой таһагые даагша В. Ф. Шауро, Туркменэй ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ч. С. Каррыев, Туркменэй ССР-эй делегаци байлсаба.

Россин Федерациин ажалшадай үмэнэһөө аха дүү туркмен арадай түлөөлэгшэдые РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Е. М. Чехарин үнэн зүрхэнһөө амаршалба. КПСС-эй эсэшэ сусашагүй анхарал оролдолгын ашаар, манай агууехэ ороной бүхы арадуудтай нягта холбоотойгоор Туркменэй республика ниитын ажабайдалай бүхы талануудта үзэгдөөгүй ехэ хүгжэлтэ дэбжэлтэ түйлаа юм, — гэжэ тэрэ хэлэбэ. СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин ойн баярай пленум дээрэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн гүнзэгы удхатай үгэ болбол олон үндэһэ яһатанай совет литературын уран бэлигтэндэ зохёохы шэнэ түлхисэ болобо гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Совет соёл культурын эрдэни зэндэмэнидэ Туркменэй ССР-эй литература болон искусствын ажал ябуулагшад горитой хубитаяа оруулна.

Айлшадай делегациин хүтэлбэрилэгшэ Туркменистанай КП-гэй секретарь М. М. Моллаева харюугай үгэ хэлэбэ. Республикын ойн баярай жэлдэ Россин Федерацида Туркменистанай искусствын үдэрнүүдые үнгэргэлгэ хадаа ленинскэ национальна политикын илан мандалгын, манай обществын оюун ухаанай бүхы ажабайдалые хүгжөөхэ тухай манай партиин эсэгэ ёһоной анхарал оролдолгын үшөө нэгэ гэршэ болоно гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Удаань һайндэрэй ехэ концерт боложо, республикын уран һайханай түрүү коллективүүд ба солистнууд хабаадаба.

(ТАСС).

«ЛИТЕРАТУРНАЯ ГАЗЕТЫН» ҺАЙНДЭР

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ «Литературная газетэ» эдэбхитэйгээр хабаададаг. Тэрэнэй 5 мянгадахи номерой хэблэгдэн гаралгада зорюулагдаһан баярай үдэшэ октябриин 2-то Союзуудай байшангай Октябрьска залда болобо.

«Литературная газетын» ахамад редактор А. Чаковский элидхэл хээ. СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин ойн баярай пленум дээрэ нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн үгые редакциин коллектив ажал ябуулгын хүтэлбэри болгон хүлеэн абаба гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэбэ.

Газетын түүхын дурасхаалта шатанууд тухай хэлэхэдээ, манай орон дотор шэнэ общество байгуулгын бүхы шатануудта партийна ба арадай шэнжэтэй байлгын Ленинскэ гол ёһонуудай үндэһэ һуури дээрэ олон үндэһэ яһатанай совет литературые хүгжөөлгэдэ газетэ партиин найдамтай туһалагшань байгаа, байнашье гээд элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Газетэ арадай ажабайдалай болон ажалай, манай обществын оюун ухаанай хүгжэлтын шухала асуудалнуудта хандадаг юм.

СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь Г. Марков, СССР-эй АН-ай США-гай болон Канадын институдай директор академик Г. Арбатов, Туркменэй ССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ Т. Курбанов, ороной уран һайханай болон научна интеллигенциин бусад түлөөлэгшэд обществын оюун ухаанай байдалда «Литературна газетын» дүүргэдэг үүргэ тухай хэлэһэн байна. Болгариһаа ерэһэн айлшан «Литературен фронт» газетын ахамад редактор Евтим Евтимов газетын авторска коллективые гадаадын журналистнуудай үмэнэһөө амаршалаа.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг зоригжолтойгоор баталан абтаба.

(ТАСС).

Эрдэмтэдтэ, конструкторнуудта, инженернүүдтэ, технигүүд болон хүдэлмэришэдтэ, «Салют-7» — «Союз» гэжэ замбуулинай эрдэм-шэнжэлэлгын комплекс дээрэ эгээл үни удаан замбуулинай ниидэлгые бэлдэлгэдэ ба бэелүүлгэдэ хабаадаһан бүхы коллективүүд болон эмхинүүдтэ, космонавтнууд Кизим Леонид Денисовичтэ, Соловьев Владимир Алексеевичтэ, Атьков Олег Юрьевичтэ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Замбуулинай дайдые шэнжэлэн ашаглаха талаар манай орон шэнэ гайхамшагта амжалта түйлаба. Совет космонавтнууд Леонид Денисович Кизим, Владимир Алексеевич Соловьев ба Олег Юрьевич Атьков түүхэдэ эгээл удаан, 237 сүүдхын замбуулинай ниидэлгэ бэелүүлбэ.

Хүдэлхэ үедэнь хоёр экспедици комплексдо эльгээгдэһэн байгаа. Юрий Малышев, Геннадий Стрекалов болон Индиин Республикын эрхэтэн Ракеш Шарма гэгшэдһээ бүридэһэн уласхоорондын экипаж түрүүшын экспедицидэ ороо һэн. Советскэ Союзай замбуулиниие амгалан зорилгоор хэрэглэхые эрмэлзэдэг тухайнь совет-индиин экипажай ниидэлгэ үшөө дахин батадхаа. Владимир Джанибеков, Светлана Савицкая ба Игорь Волк гэгшэдһээ бүридэһэн хоёрдохи экипаж хүдэлмэриин программые амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. Эхэнэр-космонавт замбуулин худар түрүүшынхеэ гараһан байгаа.

237 сүүдхэ соо ниидэхэ үедөө геофизическэ, медико-биологическа, астрофизическэ, биотехнологическа болон техническэ шэнжэлгэнүүд ба туршалгануудай үргэн ехэ программа гол экспедици дүүргээ гээшэ. Эрдэм ухаанай, арадай ажахын элдэб һалбаринуудта, космонавтикые саашадань хүгжөөлгэдэ абтаһан мэдээнүүд ехэ удха шанатай байха юм.

Нүхэд Кизим ба Соловьев станциин газаа тээ горитой хүдэлмэри хэһэн байгаа. Тэдэнэр замбуулин худар 6 дахин гаража, хабсаргалгын орёо операцинуудые ехэ шадамараар бэелүүлээ һэн.

Газар шадарай замбуулинай дайдада хоёр хахад шахуу жэл соо «Салют-7» — гэжэ научна станциин хүдэлжэ байлгань Эсэгэ ороной замбуулинай комплекснуудай ехэ ашаг үрэтэй байһан тухай гэршэлнэ. Эрдэмтэдэй, конструкторнуудай, космонавтнуудай, инженернүүдэй, технигүүд болон хүдэлмэришэдэй зоримгой ухаан бодол ба эршэ хүсэн, шадамар ба үнэн сэхэ ажал хадаа замбуулиниие амгалан ёһоор шэнжэлэн ашаглаха талаар манай бүхы түйлалтануудай эшэ үндэһэн болоно.

Космонавтикын түүхэдэхи эгээл үни удаан жолоодогдодог ниидэлгые амжалтатайгаар бэелүүлһэнэй эсэстэ замбуулинай дайдые саашадань шэнжэлэн ашаглаха талаар КПСС-эй XXVI съездын хараалһан арбан нэгэдэхи табан жэлэй зорилгонуудые бэелүүлгэдэ горитой хубинта оруулагдаба гээшэ.

Хүндэтэ нүхэд Леонид Денисович Кизим, Владимир Алексеевич Соловьев ба Олег Юрьевич Атьков, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум ба СССР-эй Министрнүүдэй Совет Таанадай баатаршалгые үндэрөөр сэгнэнэ, удаан үргэлжэлһэн замбуулинай ниидэлгын үедэ олон янзын шэнжэлэлгэнүүд болон туршалгануудые амжалтатайгаар дүүргэһэнээртнай үнэн зүрхэнһөө амаршалнад.

Эрдэмтэдые, конструкторнуудые, инженернүүдые, техникүүд болон хүдэлмэришэдые, космодромой, Космонавтнуудые бэлдэхэ түбэй, Ниидэлгые залан хүтэлхэ түбэй, командно-хэмжэлгын ба бэдэрэн абаралгын комплекснуудай мэргэжэлтэдые, «Салют-7» — «Союз» гэжэ эрдэм-шэнжэлэлгын комплекс дээрэ тус ниидэлгые бэелүүлгэдэ хабаадаһан бүхы коллективүүд болон эмхинүүдые халуунаар амаршалнабди.

Хүндэтэ нүхэдүүд, хүгжэлтэ дэбжэлтын ба эб найрамдалай үмэнэ, бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада шухала ба харюусалгатай хүдэлмэридөө шэнэ амжалтануудые түйлахыетнай таанадта хүсэнэбди.

КПСС-эй Центральна Комитет | СССР-эй Верховно Соведэй Президиум | СССР-эй Министрнүүдэй Совет

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

У К А З

ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ НҮХЭР О. Ю. АТЬКОВТО СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ГЕРОЙН НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

«Салют-7»—«Союз» гэжэ замбуулинай эрдэм-шэнжэлэлгын комплекс дээрэ удаан саг соо замбуулинай дайдаар амжалтатайгаар ниидэһэнэйнь, тиихэдээ эрлэхэг зориг ба баатаршалга гаргаһанайнь түлөө летчик-космонавт нүхэр **Атьков** Олег Юрьевичтэ **Ленинэй** орден, **«Алтан одон»** гэжэ медаль барюулалгатайгаар **Советскэ Союзай Геройн** нэрэ зэргэ олгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ЧЕРНЕНКО.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1984 оной октябриин 2.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

У К А З

НҮХЭР В. А. СОЛОВЬЕВТО «СССР-эй ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ» ГЭҺЭН НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

«Салют-7»—«Союз» гэжэ замбуулинай эрдэм-шэнжэлэлгын комплекс дээрэ замбуулинай ниидэлгэ бэелүүлһэнэйнь түлөө нүхэр **Соловьев** Владимир Алексеевичтэ **«СССР-эй летчик-космонавт»** гэһэн нэрэ зэргэ олгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ЧЕРНЕНКО.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1984 оной октябриин 2.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

У К А З

НҮХЭР О. Ю. АТЬКОВТО «СССР-эй ЛЕТЧИК-КОСМОНАВТ» ГЭҺЭН НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

«Салют-7»—«Союз» гэжэ замбуулинай эрдэм-шэнжэлэлгын комплекс дээрэ замбуулинай ниидэлгэ бэелүүлһэнэйнь түлөө нүхэр **Атьков** Олег Юрьевичтэ **«СССР-эй летчик-космонавт»** гэһэн нэрэ зэргэ олгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ЧЕРНЕНКО.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1984 оной октябриин 2.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Энэ жэлэй тоосоото-hунгалтын суглаанууд харюусалгатай үе сагта үнгэргэгдэжэ байна. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэл дүүрэхэ дүтэлжэ, КПСС-эй XXVII съездэдэ бэлэдхэл эхилхэнь ха юм. Эдэ бүгэдэ хадаа районой бүхы коммунистнуудай урда ажал хэрэгүүдээ нарин нягтаар, шэнжэлхы ёhoop хаража үзэхэ эрилтэ табина бшуу. Иимэл эрилтын ёhoop «Забайкалец» совхозой нэгэдэхи отделениин коммунистнууд суглаан дээрээ бүхы хүдэлмэриеэ хараhан байна. Тоосоото элидхэл эндэхи партбюрогой секретарь Д. И. Кузнецов хээ.

— Отделениин коммунистнуудай болон бүхы хүдэлмэришэдэй үндэр бүтээсэтэ ажалай ашаар бидэ байгша онойнгоо юhэн hарын түсэб гүйсэд дүүргээбди. Малшад болон механизаторнууднай бүри үбэлэй үеhөө эхилжэ, энэ жэлэйнгээ үндэhэ hуури табиhан байна. Илангаяа луговодууд Калашников, Федотов гэгшэд ерээдүйн ургасада hаналаа табижа, горитой хүдэлмэри ябуулаа. Энэ хүдэлмэриин дүн мүнөө харагдажа байна. Байгша ондо таряанай муу бэшэ ургаса ургуулагдаа,— гэбэ тэрэ.

ТООСООН БА hУНГАЛТА

ТҮСЭБӨӨ ЗААТАГҮЙ ДҮҮРГЭХЭ

Элидхэлшэ гансал амжалтануудаа дурдаа бэшэ. Үйлэдбэриеэ саашадань яажа хүгжөөхэ тухайгаа тэрэ дэлгэрэнгыгээр хөөрөө. Иимэ нөөсэ арга боломжонууд олон. Мүнөө болотор совхоз дотор паар хахалха хүдэлмэриин эхилээдүй байhые шүүмжэлээ. Энэшье отделенидэ бүхы полинь үрмэдэhэ болон буртаг үбhөөр хушагдашоо. Энээниие усадхажа болохоор байгаа бшуу. Юуб гэхэдэ, отделенидэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажалладаг К-700, ДТ-75 түхэлэй тракторнууд бии. Тэдэниие зүбөөр хэрэглэжэ шадаагүйн шалтагаан знэ болоно. Гадна отделенидэ ажалай журам hула, зарим хүдэлмэришэд даалгагдаhан ажалдаа хайша хэрэгээр хандана. Эдэ бүгэдые усадхаха талаар хүдэлмэри отделениин хүтэлбэрилэгшэдэй болон партбюрогой зүгhөө мүн лэ муугаар ябуулагдана гээд шүүмжэлэгдээ.

Мүнөө үедэ хүдөөгэй ажалшадай hанал бодол ниитын адууhа малда үбhэ тэжээл бэлдхэхэ тон харюусалгатай хаhада хандуулагданхай. Энэ зунай хэршье бороотой байгаа hаань, эндэхид нарата үдэр бүхэниие hамбаашалжа, ехэ үбhэ бэлдхэжэ шадаа юм. Бүхыдөө 5455 центнер үбhэн hүрилэгдөө. Энэнь түсэбөөр хараалагдаhанhaa нилээд үлүү болоно. Тиихэдэ таряа хуряалга түлэг дундаа. Механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ 1911 гектарай ургаса хуряажа, 25225 центнер ороо-hо суглуулха зорилготой юм. Энэмнай бэлэн хэрэг бэшэ. Ургуулhан ургасаяа гээлтэ хоролтодо оруулангүй хуряахын тула механизаторнууд бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ байна. Бүхы юhэн комбайнуудтань дүй дүршэлтэй, ажалаа hайн мэдэхэ механизаторнууд hуулгагданхай.

Тэрэшэлэн малшадай ажал тухай хэлэхэдээ, нүхэр Кузнецов байгша ондо хонишодой нэгэшье бригада түл абаха түсэбөө дүүргээгүй гээд тэмдэглэбэ. Тус совхоз шубуу үдхэхэ шэглэлтэй юм. Гэбэшье хонишодой хүдэлмэри hайжаруулха талаар хэмжээнүүдые абаха тухай хэлэгдээ. Мүн ажахын гол hалбари болохо шубуу үсхэбэрилгөөршье дутуу дунданууд бии. Үнгэрhэн жэлдэ гүрэндэ шубуунай мяха худалдаха түсэб дүүргэгдээгүй байна. Энэ жэлэй түсэбэйшье дүүргэлтэ баhал хүшэр болонхой. Үнгэрhэн үеын дүн абажа харахада, нёдондонойхиhoo нилээд доогуур. Түрүүшын хахад жэлэй түсэбэй амжалтатай дүүргэгдэбэшье, hүүлшын, хахад жэлэйхинь бэрхэтэй байдалтай болобо. Юуб гэхэдэ, олон шубууд гарзада ороо. Энээндэ коммунист, ветеринарна врач В. К. Кононова сэхэ гэмтэй гэжэ элидхэлшэ мэдүүлбэ. Шубуунhaa байха хонид олоор гарзалба. Эдэ бүгэдые усадхаха хэмжээнүүдые дары абаха тухай суглаан дээрэ шанга хөөрэлдөөн болоо.

Жэшээлхэдэ, отделениие эрхилэгшэ, коммунист И. Ф. Сырбу үгэ хэлэхэдээ, совхозой бусад отделенинүүдhээ туранхай, үбшэн хурьгадай эльгээгдэдэг байhые тэмдэглэбэ.

— Ниитынгээ адууhа малай үбэлжэлгэдэ бэлдхэхэ хаhамнай газаа орожо ерэбэ гээшэ. Теэд энэ талаар харагдахаар юумэн хэгдэжэ эхилээдүй байна. Энэ үедэ дархашуулай ажал зүбөөр эмхидхэхэ шухала бшуу. Теэд хаража үзэхэдэ, барилга хэхэ модоншье хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэгдээгүй хэбэртэй. Тиихэдэ сонхын шэл, хадааhан болон малай байра шэглэхэ юумэн огто байхагүй. Үбэлжэлгэдэ бэлдхэхэ хүдэлмэри түргэдхэхэ шухала болоо,— гээд коммунист Ф. К. Носкова хэлэбэ.

Тус отделениин партийна организацида бүхыдөө 17 коммунист тоологдодог юм. Гэхэтэй хамта тоосоото үе соо эндэ нэгэшье хүн КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаагүй байна. Энэ хадаа бүхы коммунистнуудай, илангаяа партбюрогой секретариин хүдэлмэриин ехэ дутагдал болоно. Ажалша бэрхэ, даалгагдаhан хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандадаг, нүхэд зондоо хүндэтэй залуушуул олон. Тэдэниие дэмжэжэ, партиин гэшүүндэ абаха гээшэ партийна организациин сэхэ уялга бшуу.

Тиихэдэ партийна суглаанууд Уставай ёhoop hapa бүхэндэ үнгэргэгдэжэ, ажахын шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ гээд тэмдэглэгдээ. Эдэ суглаанууд дээрэ олохон коммунистнууд хэhэн, дүүргэhэн ажал хэрэгүүд тухайгаа тоосоhон байха юм. Гэбэшье эдэ суглаанууд олонхи ушарта хожомдожо эхилдэг байгаа. Партиин зарим гэшүүдэй ямаршье шалтагаангүйгөөр суглаандаа ерэхэгүй ушар үзэгдөө.

Онсолон хэлэхэдэ, энэ тоосоото-hунгалтын суглаан коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар, шүүмжэлхы ёhoop үнгэрбэшье, партбюрогой ябуулдаг ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдээгүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Мүн коммунистнуудай профсоюзай болон комсомолой оргаиизицинуудта ябуулдаг хүдэлмэри тухай нэгэшье үгэ хэлэгдээгүй.

Суглаан дээрэ хэлэгдэhэн эдэ бүхы дутуу дундануудые усадхажа, гүрэнэй түсэбтэ даабаринуудые бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаараа оролдохо байhанаа эндэхи коммунистнууд мэдүүлбэ.

М. ЦЫРЕНОВ,
Мухар-Шэбэрэй районой «Ленинэй зам» газетын редакторай орлогшо.

ЗАГАhАШАДНАЙ ОЛЗОТОЙ

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Кабанскын районой «Прибайкалец» колхозой коллектив байгша оной эхиндэ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ загаhа олзоборилхо түсэбтэ даабариияа Загаhашанай үдэрэй урда тээхэнэ сүм бэелүүлхэ гэhэн социалис уялга абаа бэлэй. Тэдэнэр хэлэhэн үгэдөө хүрэжэ шадаа. Мүн лэ гурбан жэлэй юhэн hарын түсэбэй ёhoop 8600 центнер загаhа бариха байhан haa, бодото дээрээ 12700 центнер олзоборилоод байна.

Росси Федерациин загаhа олзоборилдог колхозуудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй тэмсэлдэ тус колхозойхид эдэбхитэйгээр оролсоо hэн. Тингэжэ түрүүшын кварталай дүнгүүдээр тэдэнэр нэгэдэхи hуури эзэлжэ, мүнгэн шангаар урмашуулагдаhан юм. РСФСР-эй Загаhанай ажахын министерствын дамжуулгын Улаан туг гурбадахи жэлээ дээрэ үргэн ябана.

Манай штатнабэшэ корреспондент С. Богуславский «Прибайкалец» колхозой правлениин түрүүлэгшэ В. А. Новолодскийтой уулзажа, хэдэн асуудалда харюу үгэхыень гуйhан байна.

— Василий Алексеевич, танай колхоздо загаhа олзоборилдог эрхим бригаданууд олон гээшэ. Тэдэнэй ажал хэрэгүүд тухай хөөрэжэ үгыт?

— Нээрээшье манай «Прибайкалец» колхоздо бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлдэг бригаданууд бии. Жэшээлхэдэ, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденой кавалер Александр Алексеевич Метелевэй хүтэлбэрилдэг бригадые хараад үзэе. Тус бригада арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинhээ хойшо саг үргэлжэ эрхим үрэ дүнгүүдые туйлажа ябана. Тэдэнэр табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабариие гурбан жэлэй туршада сүм бэелүүлжэ, ээлжээтэ амжалта туйлаhан юм. Табан жэлэй эхилhээр метелевэйхид 7040 центнер hайн шанартай загаhа олзоборилоод байна. Бидэ энэ бригадые ажалай тон харюусалгатай участок руу эльгээдэгбди. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр даалгагдаhан ямаршье ажалаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэдэг ха юм. Эндэ бригадын гэшүүд дүршэл шадабаритай болоhон, загаhашад Константин Федорович Метелев, Степан Иванович Новолодский гэгшэдэй оруулhан хубита ехэ. Омоли олзоборилхо сагай ерэхэдэнь, А. Д. Челпановай хүтэлбэрилдэг бригадатай тэдэниие эльгээдэгбди. Мүнөө А. А. Метелевэй бригада С. С. Федоровой ударидадаг бригадатай хамта жэжэ загаhадые олзоборилжо байна.

Гансал энэ коллективтэ бэшэ, харин ондоо бригадануудта суута загаhашад олон. Лаврентий Ефимович Новолодский «РСФСР-эй социалис мүрысөөнэй эрхимлэгшэ» гэhэн тэмдэгээр hаяхана шагнагдаа. Мүн Степан Семенович Федоров КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар урмашуулагданхай. Иимэ жэшээнүүд олон.

— Загаhашанай мэргэжэл хүнгэн бэшэ гэжэ мэдээжэ ааб даа. Загаhа олзоборилдог бригадануудай ажалай эрхэ байдал hайжаруулха талаар ямар хүдэлмэри танай колхоздо хэгдэнэ гээшэб?

— Бидэ загаhашадые шадаал haa бүхы юумээр хангаха гэжэ оролдодогбди. Ехээр нородоггүй хубсаhа, зэбсэгүүд гэхэ мэтэшэлэн тэрэ тоодо оролсоно. Загаhанай заводой поселогто тэдэнэрэй байха хамтын байра баригдаа. Иишэнь радио оруулагдаа. Мүн эндэнь кухни, столово, улаан булан түхеэрэгдэнхэй. Тэрэнэй нэгэ таhалга соо 3—4 хүн байдаг. Улаан булан соонь колхозойнгоо суглаа, бэшэшье ондоо хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэдэгбди. Байгал-Худариин нүүдэл библиотекэ долоон хоногто нэгэ дахин иишэ ерэдэг юм.

— Танай колхоз загаhа олзоборилхо талаар табан жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргээ ха юм. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүүрэтэр загаhашаднай урдаа ямар зорилго табинаб?

— Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, табан жэлэйнгээ түсэбтэ нэмэжэ 3700 центнер hайн шанартай загаhа олзоборилхо зорилготой ажаллажа байна. Дээрэ нэрлэгдэгшэ түрүү загаhашадай дүй дүршэлдэ түшэглэн загаhашаднай энэ хүнгэн бэшэ зорилгоёо бэелүүлхэ болоно. Гадна ерэхэ жэлэй эхиндэ хоёр эхолот худалдан абахабди. Тэрэнэй ашаар энэ зорилгоёо бэелүүлхэмнай лабтай.

ПРОПАГАНДИСТНАРАЙ СЕМИНАР

КПСС-эй Хориин райкомдо пропагандистнарай семинар болобо.

Политическэ гэгээрэлдэ болон экономическа hургуулинуудта 1983—1984 онуудай hуралсалай шэнэ жэлэй зорилгонууд тухай КПСС-эй райкомой парткабинедые даагша Н. Т. Доржиева мэдээсэбэ.

Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь П. В. Бахаев «Үндэр бүтээсэтэ ажал болон түсэбтэ табан жэлые амжалтатайгаар түгэсхэлгэ—хүн бүхэнэй, бүхы ажалша коллективүүдэй патриотическа уялга» гэhэн элидхэл хээ.

Удаань пропагандистнар секци секцинүүдээр хубааржа хүдэлөө.

Г. БАДМАЕВ.

ПОЛИТИЧЕСКЭ hУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛ ЭХИЛБЭ. УЛААН-ҮДЫН М. И. КАЛИНИНАЙ НЭРЭМЖЭТЭ ЛОКОМОТИВНА ДЕПОГОЙ ДИСПЕТЧЕРСКЭ АППАРАДАЙ ПАРТГРУПОРГ А. В. ПОНОМАРЕВ hУРАЛСАЛАЙ ЭНЭ ЖЭЛДЭ ПОЛИТИЧЕСКЭ ГЭГЭЭРЭЛЭЙ КРУЖОК ХҮТЭЛБЭРИЛХӨӨР ТОМИЛОГДОНХОЙ. МАРКСИЗМ - ЛЕНИНИЗМЫН ҮДЭШЭН УНИВЕРСИТЕТ ДҮҮРГЭhЭНЭЙНГЭЭ hҮҮЛЭЭР ТЭРЭ ПОЛИТИЧЕСКЭ ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ХЭШЭЭЛНҮҮДЫЕ ҮНГЭРГЭДЭГ БОЛОhОН. АНАТОЛИЙ ВАСИЛЬЕВИЧ ДЕПОДО ДИСПЕТЧЕРЭЭР ХҮДЭЛНЭ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: КОММУНИСТ А. В. ПОНОМАРЕВ АЖАЛ ДЭЭРЭЭ.

В. ПЛУТТЫН фото.

---

hАРААР УРИД

Район соогоо эгээн түрүүлэн гүрэндэ hү худалдаха юhэн hарын түсэбые болзорhоонь урид дүүргэhэн тухайгаа «Прибайкалец» колхозойхид бүри сентябриин эхеэр элидхээ hэн.

Жэлэй эхинhээ хойшо эндэхи hү haалиин фермэнүүд хамтадань 11,3 мянган үлүүтэй центнер hү тоhоной заводто оруулаа. Илангаяа үнгэрhэн август hарада, мүн сентябрь соошье колхозой фермэнүүд hү ехээр haажа шадаа. Тусхайлбал, августда даабариhaa 336 центнерээр ехэ hү абаhан байна.

Коменска болон Иркиликскэ фермэнүүдые онсолон тэмдэглэхээр. Жэшээлхэдэ, Иркиликскэ фермэ гурбан кварталай түсэбэй ёhoop 2840 центнер hү абаха байhан аад, найман hарада 3445 центнер сагаан эдеэ үйлэдбэрилжэ, түсэбөө 118 процент дүүргээд байгаа.

Мүн энэл фермын түрүү haалишад Л. М. Ланец, В. С. Шевелева, А. Д. Баяндаева гэгшэд жэлэй юhэн hарада үнеэн бүриhөө 2222 — 2578 хүрэтэр килограмм hү haагаад, ажахы, район дотороо мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Сентябрь hарада мүн лэ эдэ haалишад тус тустаа үнеэн бүриhөө 250—280 гаран килограмм hү haагаа.

Т. БАЙМИН.
Прибайкалиин район.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

ХОНИДЫНЬ ХҮШЭЛӨӨГҮЙ, ХУСАНУУДЫНЬ ТУРАНХАЙ

Август hарын хахадаар үнгэргэгдэhэн районой хонишодой зүблөөн дээрэ үгэ хэлэhэн түрүү хонишод нэн түрүүлэн искусственна аргаар эхэ хонидые үрэжүүлхэ хүдэлмэреэ hайнаар ябуулха, мүн үбэлжэлгэдөө түгэс бэлэдхэлтэйгээр орохо тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрөө hэн. Тодорхойлбол, ажахынуудай хонишод, мэргэжэлтэд ерэхэ жэлhээ олон хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ зорилгонуудые хараалжа, ушарhан бүхы дутагдалнуудаа дары усадхахаар хэлсээ бэлэй. Энэ зүблөөндэ Уланай, Хилганын колхозуудай мэргэжэлтэд, хонишод хабаадалсажа, өөрынгөө hанамжа, дурадхалнуудые бүхыдэнь дэлгэн хөөрөө hэн. Тэрэ гэhээр hapahaa үлүү саг үнгэрөө. Тиин энэ хугасаа соо дурсагдагша ажахынуудта эхэ хонидые үрэжүүлхэ хүдэлмэринь хэр hайнаар эмхидхэгдэжэ ябуулагдана гээшэб гэжэ шалгахада, бэратай хубилалта болоогүйнь элирүүлэгдээ. Нэн түрүүлэн ажахынуудай эхэ хонидой олохон отарануудтахи үрэжүүлгын пунктнууд муугаар бэлэдэгдээ. Юрэнхы дээрээ искусственна аргаар эхэ хонидые үрэжүүлхэ ажал хинан шалгагданагүй, ушарhан дутагдалнуудынь саг дары усадхагдангүй байhаар.

Уланай колхозой юhэн отарада энэ жэлдэ 5028 эхэ хониноо оройдоол 3816 хурьган түлжүүлэгдэhэн байна. Ингэжэ ажахы 100 эхэ хонин бүриhөө 66,8 хурьга тэнжээгээ юм. Энэнь нёдондохиhoo нилээд бага болоно. Тус ажахыда 100 эхэ хонин бүриhөө дунда зэргээр 41-hээ 56 хүрэтэр хурьгадые түлжүүлhэн коллективүүд бии. Ямар ушарhаа Уланай хонишод иимэ үсөөн хурьга абанаб? Нэгэдэхеэр, эндэ хабартаа хурьгад олоор гарзална. Тиихэдэ эхэ хонидынь hүүлэй-жэлигүүдтэ олоор hубайрна.

Мүнөө ажахы дотор хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри эмхигүйгөөр эхилээ. Ахалагша хонишон Г. Д. Ринчиногой даадаг отарада 580 эхэ хонин харууhалагдана. Энэ отарын хонид сентябриин 3-haa үрэжүүлэгдэжэ эхилhэн байна. Мүнөө эндэ 245 эхэ хонин искусственна аргаар үрэжүүлэгдээд байнхай. Эндэхи хонишодой шухала кампанидаа харюусалгатайгаар бэлдэhэншье haaнь, заримдаа хусануудтань үгтэхэ холимол тэжээл таhалдана.

Ахалагша хонишод Д. М. Раднаевай отарада хүрэжэ ерэхэдэмнай, хонидынь үгы, техник-үрэжүүлэгшэ Н. Д. Сипхалаевань амаржа байба. Хонишод ажалаа эндэ хүдэлмэрилхэсэ ерэhэн хүдөө ажахын институдай студентнэртэ наадажа орхёо юм. Тус отарада мүнөө 137 эхэ хонин үрэжүүлэгдээд байна. Отарадахи эхэ хонидые үрэжүүлхэ пункт соо муухай, ариг сэбэр сахигданагүй.

Түхэреэн байра гэжэ газарта колхозой эхэ хонидой хоёр отара түбхинэнхэй. Ахалагша хонишон П. Т. Бубеевэй отарада 126, харин Д. Н. Будаевай отарада 128 хонин үрэжүүлэгдээ. Эдэ отарануудан техник-үрэжүүлэгшээр ветеринарна фельдшер Э. Ш. Пиртанова ажаллана. Энэ нүхэрнай ажалаа hайнаар мэдэхэ хүн. Тэрээндэ хүдөө ажахын институдай студентнэр Н. Бадлеева, М. Васильева гэгшэд туhална.

Эдэ отарануудтахи хусануудта холимол тэжээл үгтэнэгүй. Хусануудтань hаяхан үбhэн асарагдаhан байба. Эндэ ототой хони бэдэрхэ хусануудынь туранхайнууд, мүн эхэ хонидынь hайнаар таргалуулагдаагүй. Хурьгадаа амяарлаhанай удаа хонишод эхэ хонидоо hайнаар бэлшээжэ таргалуулхые оролдоогүй. Тиимэhээ hүрэгынь мүнөө хүшэ тамираар hула.

— Эндэ хонишодой байха гэр үгы. Бидэ хуушан клуб соо түбхинэнхэйбди. Эндэ хүйтэн,— гэжэ ахалагша хонишон П. Т. Бубеев хэлэнэ.

Эндэ байрлаhан отарануудай хонидто уhан таhалдана. Манай ерэхэдэ, хонидынь гурбадахи үдэрөө уhалагдаагүй байгаа юм. Ажахыда отарануудта уhа зөөдэг тусхай автомашина биншье haa, бултыень хангажа үрдинэгүй.

Хонишон Ш. Ш. Пиртанов Хилганын колхоздо ажалладаг. Тэрэнэй даадаг отарада 504 эхэ хонин харууhалагдана. Эндэ мүнөө оройдоо 100 эхэ хонин үрэжүүлэгдээд байнхай. Техник-үрэжүүлэгшээр хонишоной басаган Людмила томилогдонхой. Тэрэ ямаршье курсада hураагүй юм. Эндэ үдэртэ 4—5 хонин үрэжүүлэгдэнэ. Отарануудтахи хусанууд туранхай.

Эдэ колхозуудай эхэ хонидой отарануудтахи пунктнуудта хусын хүрэнгэ саг болзортоо асарагданагүй. Үүлтэртэ малай предприятиhaa хусын хүрэнгэ зөөдэг жолоошон Александр Зверьков ажалдаа хайша хэрэгээр хандана.

Тобшолбол, Уланай, Хилганын колхозуудта хонидой үрэжүүлгэ урда мэтэ эмхигүй муугаар эхилээ. Хусануудынь hайнаар эдеэлүүлэгдэнэгүй. Ингэжэ искусственна аргаар хонидые үрэжүүлхэ зоотехническэ гурим бүдүүлигээр хазагайруулагдана. Ойрын сагта элирүүлэгдэhэн дутагдалнууд дары усадхагдаха ааб за гэжэ хүлеэгдэнэ.

Г. РИНЧИНО.
Баргажанай район.

БАМ ЕРЭЭ… ТЭЭ… ХАР…

Шэтын газар дээрэ Байгал-Амарай түмэр зам… hаяхан холбогдобо гээшэ. Энэ хизаарта… түмэр замай рельснүүдэй үни хада холбогдоhон… хэ хүнүүд үсөөн ёhотой. 1899 оной декабриин 1… станциин оршондо Транссибай барилгашад уул… тэй. Россида энэ илалта ямар аймшагтай сэнгэ… гээшэ hэм. «Түмэр замые зүбшан зоогдоhон хү… нүүд километрэй баханануудта орходоо оло… гээд «Русское слово» гэжэ газетэ тиихэдэ бэш… Яла тохолго, сохилгон, винтовкын аман доро… Транссибириин түмэр замай барилга дээрэ иим… далда хүдэлдэг байгаа бшуу. Хэдэн мянган хүн… наhаяа алдаhан энэ түмэр зам Сибириин газар… ехэ хүсые hэргээжэ шадаагүй hэн. Түмэр зам… мылэ, дэнгэй гол, пивэ үйлэдбэрилдэг хэдэхэн… дууд бодхоогдоhон байгаа. Тэрэ үеын Забай… мышленность иимэ ахир бирагүй hэн.

БАМ дээрэ манай үеын хүнүүдэй гаргаhан ба… түүхын ондоо үе сагта болоно, «алтан» залгала… дэхэ үдэрэй урда тээ Байгал-Амарай түмэр за… бодхоогдохо ерээдүйн шэнэ барилгануудай кар… КПСС-эй Шэтын обкомой нэгэдэхи секретарь М… фоновтой ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд уул…

— БАМ гээшэ ерээдүй тээшэ харгы болоно,— …хаил Иванович хэлэнэ.— Энэнь Удоканай зэдэй… жөөлгэдэ нэн түрүүн хабаатай. Байн байтараа энд… заводууд болон фабрикануудай гансал корпусуу… рин болбосон түхэлтэй гэрнүүдэй квартал бии б… би этигэнэб. Түмэр замhaa 100 километр боло… түмэрэй рудагай, ульhа ехэтэй нүүрhэнэй, бари… риалнуудые үйлэдбэрилхэдэ хэрэгтэй полиметалл… сэнүүдые геологууд элирүүлээ гээшэ.

Эрдэмтэдэй зохёоhон «Сибирь» гэжэ програм… промышленна томо түб байгуулагдахаар хараал… то зүгэй нютагуудые ашаглан хэрэглэхын тула ех… материальна нөөсэнүүд, олон хүн зон хэрэгтэй… даа. Капитальна hомололто тухай хэлэхэ болоо… мистнуудай тоолон гаргаhанай ёhoop, тэдэнь… харюулха байна.

Энэ нютагай холо байлгань, шэрүүн хүйтэн… юундэшье этигэдэггүй хүнүүдые айлгажа магад… эрхэ байдалда тон богони болзорто эгээл орёо… далнуудые шиидхэжэ болохо гэжэ бамайхид нэ… батадхаа гээшэ. Забайкалида мүнөө үедэ хэдэн… рилгашад амжалтатайгаар хүдэлнэ, эндэхи нютаг… рижана. Олон хүнүүд гэр бүлэтэй болонхой, хуб… түмэр замтай холбонхой юм. Тэдэнэй ажал хүдэл… таршалга гаргаhантай адли. Оройдоол нэгэ жэшээ… Кодарай тоннелиие тойроhон саг зуурын түмэр… стогые оройдоол 35 үдэртэ барихабди гэжэ… уялга абахадань, энэ болзор сахигдаха гэжэ олон… гүй бэлэй. Тиигэбэшье түмэр зам дээрэ сагаа… тоолодог байна. Бүхы бэлиг шадабаряа хэрэглэжэ, тэрүү оролдолго гаргажа, хүнүүд эгсэ гангын эр… түмэр замые оройдоол 20 үдэр соо барая hэн!

Түмэр зам дээрэхи бүхы hайн hайхан үүсхэлнүү… мунистнууд гаргадаг юм. Тэдэнэй зэргэнүүд жэл… олошорно. БАМ-ай Шэтын участогай газар дайда… гарадаг Каларска районой партийна организаци… үедэ хори дахин нэмээгдээ.

Энэнь хадаа зуун жэлэй барилгын коллективэй… болоно. Саашанхи бүхы ажал хэрэгүүдтээ тэдэнэр… лэхэ болонобди. Ушарынь гэбэл, рельснүүдые… БАМ дүүрэхэгүй бшуу. Областиин хойто хубиие аж… рэглэхэ асари ехэ программые бэелүүлхын тула… томо эмхинүүдые байгуулха хэрэгтэй.

«Манай трест, бригада ерээдүйдэ энэ зандаа үл… гү?» гэhэн нэгэл асуудал түмэр зам дээгүүр ябаа… нэгэнтэ бэшэ дуулаа hэм. БАМ-ай барилга дээрэ м… ургаhан, хатуужаhан коллективүүдэй hандарха бол… haaнь, тон харамтай байхал даа. Түрүүшын поез… ябуулhан тэдэнэрhээ бэшэ ондоо хэн энэ хизаар… шэнжые хубилгахаб.

Хүсэнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ олонхи асууд… шиидхэхэ арга түлхюур болоно. Промышленна хү… хүгжөөхын хажуугаар Эдеэ хоолой программын а… дые бидэ хараahaa алданагүйбди. Сэбдэг хүйтэн у… хада уулатай областиин хойто хубиин районуудт… ажахые хүгжөөхэ онсо зам тодорхойлогдонхой. Энд… цэнүүд, хүүгэдэй эмхинүүдые, больницануудые, … нуудые түхэрэн жэл соо хангаха фермэнүүд бариг…

Саг зуурын hуурин тосхонуудай мүнөө байhан га… тэй арhатай ангуудые үсхэбэрилхэ совхозууд байгуу… хараалагдана. Оротон зоной ажаhуудаг Чапо-О… тосхон иимэ совхоздо нүүхэ юм. Эртэ урданhaa х… тосхоной хүн зон агнуури хэдэг, ангуудые үсх… ажалтай байhан.

Энэ тосхоной гансал нэрэнь «саг зуурын» юм, … бүхы барилгань hайнаар, аятай зохидоор хэгдэнхэй, … Чара, Икабья, Куанда тосхонууд ерээдүйн ажахынүү… буусанууд болохо жэшээтэй. Тиигэжэ ууган зониие… хангаха асуудал шиидхэгдэхэ ёhотой.

— БАМ-ай барилгые бидэ гансал түргэдхөө бэш… «алтан» залгалаагай шэрээгдэхэ үдэртэ hайнаар… гээшэбди,— гэжэ хөөрөөнэйнгөө түгэсхэлдэ М. И. М… хэлэнэ. Байгал-Амарай түмэр замые арадай ажахыда… haa түргөөр хэрэглэжэ эхилхэ гээшэ энэ хүдэлм… зорилго мүн.

В. БИР…
М. БОРО…
В. ЖИЛ…
М. ПРУ…
(ТАСС-ай …

Куанда,
Шэтын область.

ТЮМЕНИИИ ГУРБАДАХИ МИЛЛИ…

ТЮМЕНЬ. Тюменьскэ областиин уурхайнуудhaa гурбан миллиард тонно нефть абтаба. Нефть олзоборилгын гансахан районой уурхайнуудта эды шэнээн хэмжээнэй үнэтэй түүхэй эд орон дотор түрүүшынхеэ абтаа юм.

Гурбан миллиард тонно нефть абахын тулада олзоборилогшодто оройдоол гурбан жэл хэрэгтэй болоhон байна. Сибириин ашагта малтамалай уурхайнуудые ашаглаhаар 15-дахи жэлдэ түрүүшын нефть абтаhан юм. Оронной элшэ хүсэнэй гол баазые хүгжөөлгэдэ парти, правительствын саг үргэлжэ анхарал хандуулдаг байhанайнь ашаар иимэ үндэр… туйлагдана. Хүгжэлт… машина бүтээлгэдэ, … индустрида, түрүү … дэм ухаанай шэнэ … нуудта энэ hалбари … дэг. Украинын, Бел… Татарай, Башкирай, … болон автономито бү… республиканудай, … болон областьнуудай … коллективүүд тюмен… ехэ туhаламжа үзүүл… үйлэдбэринүүд бол… городууд, түмэр зам… стральнууд, сорго х… дай областьдо хүрэ… шэр хүндэ районууд… шэнжые түргөөр х…

АЛАС ДУРНЫН хизаарта

ТАСС-АЙ КОРРЕСПОНДЕНТНҮҮД МЭДЭЭСЭНЭ

ХЭЭРЫН ВИНОГРАД СУГЛУУЛНА

Уссуриин тайгын ой хүбшэ соогуур хээрын виноград суглуулжа эхилээ.

Гүрэнэй ба кооперативна олзоборилгын ажахынуудай бригаданууд, хизаарай хото городуудай, hуурин тосхонуудай олон хүн зон хээрын виноград суглуулна.

Уссуриин тайга болбол хээрын виноградай ургадаг Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй гансахан район болоно. Жэл бүри гансахан Приморииин промхозуудай коллективүүд хэдэн арбаад мянган килограмм виноград суглуулдаг байна. Варени бэлдэхэдэ хээрын виноград хэрэглэгдэдэг.

Тиихэдэ селекционно хүдэлмэридэшье тэрэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг. И. В. Мичуринай бии болгоhон олохон мэдээжэ сортнууд Приморииин тайгын виноградhaa эхитэй юм.

Арсеньев,
Приморииин хизаар.

ЭЗЭН ЁhООР ХЭРЭГЛЭНЭ

Сахалинай Ноглики гэжэ hуурин тосхондо баригдаhа котельнэ нефть абахада гаралсадаг газаар хүдэлгэгдэнэ. Загаhашадай гэрнүүд, промышленна предприятинууд котельнын дулаагаар хангагдадаг болоо.

Энээнэй урда тээ нефть олзоборилгын үйлэдбэринүүд дээрэ галдагдадаг байhан газые Сахалинай нефтьшэд эзэн ёhoop хэрэглэжэ hуранхай. Үрэмдэлгын газарнуудта газотурбинна түхеэрэлгэнүүд иимэ газаар хүдэлдэг, харин Катангли болон Ноглики гэжэ hуурин тосхонуудта иимэ газhaa электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэнэ.

Олтирог дээрэ нефть олзоборилго улам үргэдэнэ, тэрээнтэй хамта газ абалга дээшэлүүлэгдэнэ. Тэрэниие ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхын тула Сахалинда газ дамжуулха сорго хоолой баригдажа байнхай.

ЭРДЭМ МЭДЭСЫН ЗҮРГӨӨР

Багшанар болон Байгаалиие хамгаалха бүхэроссин бүлгэмэй Сахалинай отделениин эдэбхитэд олтирог дээрэхи эгээл түрүүшын экологическа зүргэ бии болгоо юм.

Южно-Сахалинскын үзэсхэлэн hайхан газараар тэрэ зүргэнь оршодог. Хуhа модоцтой зэргэлээд «СССР-эй улаан дэбтэртэ» бэшэгдэhэн улаан модон, табан метр үндэр болодог хоморой hөөг бургааhан эндэ ургадаг. Нютагай ургамалнуудай онсо шэнжэнүүд тухай хөөрэhэн элдэб үнгын плакадууд мэргэжэлтэдэй шэлэhэн газарнуудта үлгэгдэнхэй.

hуралсалай шэнэ жэлые үгтуулан нээгдэhэн энэ зүргэ дээрэ hурагшадай хэшээлнүүд үнгэргэгдэдэг байха юм.

Южно-Сахалинск.

БАМАЙХИДЫЕ ҮРЭ ЖЭМЭСЭЭР ХАНГАНА

Гансал Дунда Азиин бэшэ, харин Приморииин тусхай шэглэлтэй ажахынууд БАМ-ай ажалшадые грушаар түрүүшынхеэ хангадаг болобо. Тындэ ба Эрхүү хотонуудта эндэhээ 100 тонно хүрэтэр үрэ жэмэс үдэр бүри эльгээгдэнэ.

С. Лазогой нэрэмжэтэ үрэ жэмэсэй совхоздо оршодог Алас-Дурнын тон томо грушын саадта тэрэ гол түлэб ургадаг. Тэрэ 200 гектар газар эзэлдэг. Мүнөө жэлдэ тэрэнэй гектар бүриhөө 100 центнер үрэ жэмэс суглуулагдана. Энэнь түсэбөөр хараалагдаhанhaa хоёр дахин ехэ болоно.

Ажахы иимэ үрэ жэмэс таридаг болоhоор үнинэй юм. Уссуриин голой зөөлэн уларилда энэ үрэ жэмэс hайнаар ургадаг. Оршон тойронхи тосхонуудай хүн зон бултадаа иимэ саадтай юм. Харин совхозой hуурин тосхоной түмэр замай станци Грушевая гэжэ нэрлэгдэнхэй.

Хизаарай тусхай шэглэлтэй бусадшье ажахынууд шүүhэлиг үрэ жэмэсэй баян ургаса хуряана. Алас-Дурнын селекционер С. Лукашевой бии болгоhон үндэр баян ургаса үгэдэг «Тема», «Поля», «Оля» гэhэн эртэ эдеэшэдэг сортнууд hайн үүргэ дүүргэдэг юм. Эрдэмтын басагадай болон зээ хүбүүнэйнь нэрээр эдэ сортнууд нэрлэгдэнхэй.

Хорин табан жэлэй саада тээ Приморидо томо саадууд үгы hэн. Гол түлэб Дунда Азиhaa бүхы үрэ жэмэс асарагдадаг байhан. Мүнөө хизаарта промышленна гуримаар саад ургуулга эршэмтэйгээр хүгжөөгдэнэ. Тусхай шэглэлтэй совхозуудта груша ба яблокаhaa гадна абрикос, вишни, сливэ, виноград, элдэб үрэ жэмэс тарижа ургуулагдадаг. Хизаарай бүхы саадууд 11 мянга гаран гектар газар эзэлдэг.

Дальнереченск,
Приморииин хизаар.

ХАБАРОВСКЫН УРАН ЗОХЁОЛОЙ ГАЗАРНУУДААР

Мэдээжэ уран зохёолшодой ажабайдалтай холбоотой дурасхаалта газарнуудаар аяншалхые «Уран зохёолой Хабаровск» гэhэн шэнэ маршрут урина. Нютагай экскурсионно бюро тэрэниие бии болгоо юм.

Сахалин ошожо ябахадаа, А. П. Чехов Амар дээрэхи хотоор ябаhан байгаа, ондо Антон Павловичай соhон гэртэ хадагдаатай… расхаалай самбар энээн… hануулна. В. Арсеньевэй, Гайдарай, А. Фадеевэй, Кетлинскаягай, Э. Каза… чэй, Т. Симоновэй хүд… ябаhан газарнуудые … лагшад hонирхон харана.

А. Фадеевэй нэрэ… Алас-Дурнын уран зохё… музейн экспозицида про… гууд болон поэдүүдэй з… хы зам харуулагдана. А… Дурнын мүнөөнэй уран зо… шодой бүтээлнүүдшье … олоор табигданхай. Хаба… скда ба хизаарай бусад … городуудта үе-үе болоо… гэргэгдэдэг литературын … нүүдтэ тусхай бүлэг зор… лагданхай.

Хабаровск.

ШЭНЭ ЗОРИЛГОНУУДТА ХҮРЭМӨӨР ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ

гэлжын комиссинууд, депутадууд анхаралаа ехээр хандуулдаг болонхой. Худалдаа наймаанай предприятинууд байгша оной 8 һарын түсэб 119,5 процент, ниитын эдеэ хоолой— 101,2 процент дүүргээ. Тэрэнь нёдондоной энэ үеынхиһөө 104 үлүүтэй процентээр ехэ болоһон байна. Тиихэдэ хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга 102,3 процентээр дүүрэә.

Түрэл хотоёо гоё һайхан, болбосон түхэлтэй болгохын тула бодото хэмжээнүүд абтаһан байна. Нэгэ жэл 8 һарын туршада районд 21500 модон, 106 мянган һөөг бургааһан һуулгагдаа, харгы шэнээр барилга, заһабарилгада 2 миллион гаран түхэриг гаргашалагдаа. Энэ сагай туршада шэнэ 6 магазин, һүнэй кухни, кафе, хамтадаа 98420 дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд болон бусад объектнүүд баригдажа, ашаглалгада үгтөө.

Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ районой ажалшад горитой хубитаяа оруулна. Тэдэнэй хүсөөр мүнөө хүдөө нютагта хоёр квартиратай байрын 30 гэр, үйлэдбэриин хэдэ хэдэн объектнүүд баригдажа байна. Бүхыдөө 1350 хүн колхоз, совхозуудта ошожо хүдэлөө.

Гэхэтэй хамта районно Соведэй гүйсэдком, тэрэнэй таһагууд, саг үргэлжын комиссинууд болон зарим депутадууд шэнэ эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, ажал хүдэлмэреэ хубилгаагүй гэжэ сесси дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Тиимэһээ зарим предприяти, барилгын организацинууд түсэб, уялгануудаа дүүргэнэгүй, муу шанартай продукци гаргана. Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй үдэр бүри ургажа байгаа эрилтэнүүдые хангаха хэрэгтэ горитой дутагдалнууд үзэгдэнэ. Ажалай журам, ниитын гурим эбдэхэ, социалис зөөри үрихэ, хулгайлха ушарнууд дайралдаһаар.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ «Жилгражданстрой» трестын парткомой секретарь, депутат П. В. Новолоцкийдо үгэ үгтэбэ. Һүүлэй үедэ райсоведэй гүйсэдком, саг үргэлжын комиссинууд барилгын организацинуудай хүдэлмэридэ анхаралаа ехээр табидаг болоо гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Трестдэ 12 депутат хүдэлнэ. Трестын хүтэлбэрилэгшэд, партийна организаци депутадуудта анхаралаа баһал табижа байдаг. КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй дүнгөөр тэдэнтэй семинар үнгэргэгдөө, үе үе болоод лэ депутадууд һунгагшадтаяа уулзадаг, тоосодог юм.

Трестын барилгашад богони болзорто хэдэн шэнэ магазин, һүнэй кухни, байрын гэрнүүдые ашаглалгада оруулаа. Гэхэтэй хамта манай ажал хүдэлмэридэ горитой дутагдалнууд дайралдана. Ганса энэ жэлдэ 1,5 миллион хирпиисэ, хэдэн зуун кубометр барилгын модо болон хэдэн олон тонно цемент гэхэ мэтые дутуу абаабди. Электрын элшэ хүсэн дуталдана Тэрээнһээ боложо түсэб, уялганууднай мүртэй һайнаар дүүргэгдэнэгүй. Тиихэдэ городой транспорт муугаар хүдэлнэ, зарим тээ харгы заһабарилагдахаар болоо. Эдэ бүгэдэ асуудалнуудта райсоведэй гүйсэдком анхаралаа табиха ёһотой.

— Манай комбинадта һүнэй шэнэ завод баригдажа, ашаглалгада үгтэһөөр хэдэн жэл болобошье, хүсэндөө гүйсэд ороогүй. Тиигээшье һаань коллективнай түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Продукци гаргаха байгша оной 8 һарын түсэб 101,3 процент дүүргэгдээ һэн. 9 һарын түсэб баһал үлүүлэн дүүргэгдэхэ. Энэ хэрэгтэмнай арадай депутадууд, районно Соведэй гүйсэдком, саг үргэлжын комиссинууд яһалахан туһа хүргэнэ, — гэжэ һүнэй комбинадай директор, депутат В. Ф. Поваров сесси дээрэ хэлэбэ.

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай бүд нэхэгшэ, депутат Р. Б. Шолонова, депутадуудай бүлэгүүдэй ажалшадай дунда ямар хүдэлмэри ябуулдаг тухай сессидэ хабаадагшадта хөөрэжэ үгэбэ. Комбинадта 19 депутат хүдэлнэ. Тэдэнэр барандаа түсэб, уялгануудаа жэл бүри амжалтатайгаар дүүргэнэ, хэдэниинь табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэй. Өөһэдөө жэшээтэ һайнаар хүдэлхынгөө хажуугаар, депутадууд залуушуулда дүй дүршэлөө дамжуулна.

— Һургуулиие шэнэлэн хубилгаха хэрэг бодото дээрэнь бэелүүлхын тула партийна, совет органууд, һургуулинуудай, тэрэ тоодо манай училищиин коллективүүд бодото хэмжээнүүдые абажа байна, — гэжэ 15-дахи ГПТУ-гай директорэй орлогшо, депутат М. Т. Бардамова үгэеэ эхилбэ. Энэ жэл барилгашадые һурган гаргаха, шэнэ һурагшадые абаха түсэбөө дүүргээбди, училищимнай һайн бэлэдхэлтэй багша болон мастернуудаар гүйсэд хангагданхай. Ойрын жэлнүүдтэ хоёр дахин олон мэргэжэлтэдые бэлдэхэ зорилго урдаа табинхайбди. Гэбэшье училищимнай материально-техническэ бааза үшөөл һула, тэрэниие үргэдхэхэ талаар барилгын организацинууд мүртэй туһа хүргэнэгүй.

— Түрэл хотоёо үндэр со... ёл болбосоролтой, болбосо... түхэлтэй, ариг сэбэр болго... хэрэгтэ Октябрьска районо... партийна организацинууд, ар... дай депутадуудай районно Со... вет, тэрэнэй гүйсэдком, са... үргэлжын комиссинууд, депу... тадууд горитой хубитаяа оруул... на, — гэжэ Улаан-Үдэ хотын... СЭС-эй ахамад врач, депута... А. Е. Алексеев сессидэ элид... хэбэ. — Олонхи предприяти... нуудай, тэрэ тоодо нарин сэм... бын комбинадай, БМДК-гай... цехүүдтэ ороходо ариг сэбэр... элдэб сэсэгүүд тарингданхай... хүнэй сэдьхэл зүрхэ татан бай... даг. Гэбэшье, зарим предпри... ятинуудта, илангаяа гэр ба... рилгын, түмэр-бетон гаргадаг... комбинадта, трамвайн паркд... ороходо, бог шоройдо, түмэ... түдэгын хаядаһаар дарагдашан... хай байдаг. Зарим һургуули... нуудай байдал баһал бирагүй... һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэд... хэл муугаар хэгдээ, дүрбэ... һургуулида столово, буфет... үгы, классууд соонь харанхы...

Октябрьска районд ехэ ба... рилга хэгдэнэ. Илангаяа бай... рын гэрнүүд олоор баригд... на. Гэбэшье тэдэнэй олонхи... дутуу дундатайгаар, шана... муутайгаар ашаглалгада үгтэн... Энэ жэлдэ баригдаһан зари... гэрнүүдтэнь мүнөөшье бол... тор дулаан оруулагдаагүй. Ти... хэдэ зарим кварталнуудта хэ... хеэ холбооной, соёл-гэгээр... лэй, спортын эмхи зургаану... үгы гэжэ гэр-байрын 8-да... управлениин начальник, деп... тат В. Г. Рекунов мэдүүлэ...

Сесси дээрэ районой ар... дай сүүдэй түрүүлэгшэ, деп... тат И. Х. Демин, КПСС-эй О... тябрьска райкомой нэгэдэ... секретарь И. А. Антакшинс... гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

Энэ сесси дээрэ райсо... дэй гүйсэдком һунгалтаһ... хойшо үнгэрһэн саг соо д... да зэргээр хүдэлбэ гэһэн с... нэлтэ үгөөд, тэрэнэй ажал х... дэлмэридэ байгаа дутуу ду... дануудые усадхаха талаар х... раалһан шиидхэбэринүүдые б... талан абаа.

Ц. СУБАНОВ,
манай штатнабэшэ корр.

ЭДЭБХИТЭДЭЙ НЭГЭН

1983—1984 онуудай малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө фермэнүүдэй, мал ажалай бригадануудай, комплекснуудай коллективүүдэй болон мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үнгэргэгдэһэн социалис мүрысөөндэ Хяагтын районой Алтайн совхозой эрхим хонишодой нэгэн болохо Ульяна Данзановна Батуевагай даадаг отарын коллектив амжалтатайгаар хабаадалсажа, илагшадай тоодо оробо гэһэн баяртай мэдээсэл дуулахадаа бидэнэршье ехэ омогорхобобди. Ульяна Батуевагай энэ амжалтань тэрэнэй ажабайдалай түрүүшын амжалта бэшэ. Совхоз, район дотороо эрхим ажалаараа суурхаһан энэ хонишон нэгэнтэ бэшэ 100 эхэ хониноо зуу, мүн зууһаа дээшэ хурьга абажа түлжүүлһэн, эрхим шанартай, торголиг нооһо түсэбһөө холо үлүү тушааһан байха юм.

Алтайн совхозһоо холо бэшэхэнэ оршодог Хуурай-Хүнды гэжэ газарта Ульяна Данзановна гэр бүлөөрөө ажаллана. Райсоведэй депутат, нүхэр Батуева гансашье хонин ажалаа һайжаруулха тухай бодомжолдог бэшэ, мүн нютагайнгаа түхэл шарайе хубилгаха, хүн зоной ажабайдал саашадань һайн болгохо ту... хай олон тоото асуудалнуудые арадай депутадуудтай хамта шиидхэлсэдэг байна. Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын, ниитын адууһа малай үбэлжэлг... дэ бэлэдхэлэй хэр зэргэ яба... жа байһан тухай асуудалнуу... шье тэрэнэй анхаралһаа хо... луур гаранагүй. Юуб гэхэд... Ульяна Данзановна Батуев... арадай хиналтын гол бүлэгэ... эдэбхитэй гэшүүдэй нэгэн бо... лоно.

Х. ДАМПИЛОВА.

ТАСС · АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН СЕССИ

НЬЮ-ЙОРК. Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, дэлхэй дээрэхи түгшүүрилые һуларуулха асуудалнууд ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXIX сесси дээрэхи юрэнхы политическэ хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшадай гол анхаралда байһаар.

Үнгэрһэн жэлдэ һандарал һүйдхэлтэ ядерна дайнай аюул улам һүжэрпэн байна гэжэ Болгариин гадаадын хэрэгүүдэй министр П. Младенов мэдүүлбэ. Хёмороо зүришэлдөөнүүдые улам дэбэргэхэ, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээхэ хараа шэглэл бэелүүлдэг, сэрэгэй булюу хүсэтэй болохые оролдодог империалис бүлэгөөрхидэй, нэн түрүүн США-гай хархис хүсэнүүдэй зэмээр энэ тохёолдоһон байна.

Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршохо политика хадаа ори ганса ухаатай сэсэн, бүтэмжэтэй һайн политика болоно гэжэ социалис хани нэгэдэлтэ оронууд нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэһэн байгаа гэжэ Болгариин делегациие толгойлогшо хэлэбэ. Тэдэнэр мүнөө үеын гол шухала асуудалнуудта һайнаар хандана. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, сэрэгэй хүсэнүүдэй тэнсүүриие хангаха гээшэ эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ арга олгохо байна гэжэ тэдэнэр тоолоно. Энээнтэй дашарамдуулан, Генеральна Ассамблейн зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан СССР-эй эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүд тон шухала удха шанартай байна гэжэ П. Младенов тэмдэглээ. Замбуулинай дайдые имагтал амгалан тайбан зорилготойгоор, хүн түрэлтэнэй аша туһада хэрэглэхэ тухай дурадхалые бэелүүлгэ дайнай аюулые зайсуулан сараха хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулха, замби түбидэ буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргаха түсэбүүдтэ найдамтай халхабша табиха байна.

Бэеэ даадаһан байдалтай бусад гүрэнүүдэй ниитын-политическэ байгуулалтые буруу һүргэхэ талаар шэглүүлэгдэһэн гүрэнэй терроризмын политикые бэелүүлгэхэгүй тухай тогтоолой проект уласхоорондын хёмороо зүришэлдөөнүүдые эбэй ёһоор гуримшуулха арга олгохо юм.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые гуримшуулха тухай Советскэ Союзай байгша оной июлиин 29-дэ оруулһан дурадхалые дэмжэжэ байһанаа Сириин гадаадын хэрэгүүдэй министр Ф. Аш-Шараа мэдүүлбэ. Энэ үүсхэл Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые али бүхы талаарнь гуримшуулан шиидхэхые хараална гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Энэ асуудалаар уласхоорондын конференци зарлаха гэһэн һанал бодолые буруушаан арсахадаа, США болон Израиль бүхы дэлхэйн арад түмэндэ убайгүйгөөр зүришэнэ бшуу. Энэ районие мэдэлдээ байлгаха зорилготойгоор империализмын табиһан хараа түсэбүүдһээ Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал үндэһэлнэ гэжэ Сириин түлөөлэгшэ хэлэбэ. Израилиин ээрхэг түримхэй бүхы ябуулгануудай түлөө, уласхоорондын эрхэнүүдэй гол ёһонуудые хазагайруулһанай түлөө американ зонхилогшод, тэдэнэй тухарилга доро ябагшад харюусаха зэргэтэй гэжэ тэмдэглээ. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал Европо түбиин аюулгүй байдалтай таһаршагүй холбоотой юм гэжэ Ф. Аш-Шараа мэдүүлбэ.

ОНСО БАЙДАЛЫНЬ ҺУНААГДАА

КАИР. Египедэй арадай суглаан орон доторхи онсо байдалаа 1986 оной апрелиин дүүрэтэр үргэлжэлүүлхые соносхобо.

1981 оной октябриин 6-да үнгэргэгдэһэн сэрэгэй парадай үедэ президент Сададые алаһанайнь һүүлээр иимэ онсо байдал соносхогдожо, тэрэ жэл бүри һунаагдаһан байгаа.

Гүйсэдхэхэ органууд гансал ушар байдалһаа тохёолдоһон онсо байдал тухай хуулиие хэрэглэхэ байна гэжэ правительствын энэ талаар абаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Демократида эсэргүү, конституцида зүрюу харша байһан дээрэһээнь онсо байдалые болюулха тухай бүхы оппозиционно партинуудай эрилтэ табяашье һаань, АРЕ-гэй арадай суглаан иимэ шиидхэбэри абаба.

ЯДЕРНА ДАЙНАЙ АЮУЛЫЕ ҺУЛАРУУЛХА

ЖЕНЕВЭ. Ядерна буу зэбсэгүүдые тараахагүй тухай договорой ямараар бэелүүлэгдэжэ байһые хаража үзэхын тула гурбадахи конференциин бэлэдхэлэй комитедэй хоёрдохи сесси эндэ нээгдэбэ.

1970 оной март һарада хүсэндөө ороһон энэ договор ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха хэрэгтэ шухала удха шанартай байна. Мүнөө 120 гаран гүрэн түс договорто гараа табинхай. Эдэ оронуудай олонхид, тэрэ тоодо Советскэ Союз болон бусад социалис гүрэнүүд комитедэй заседаниинуудта хабаадана.

Ядерна буу зэбсэгүүдые тараалгахагүй, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, ядерна элшэ хүсые амгалан тайбан байдалда хэрэглэхэ талаар уласхоорондын харилсаае саашадань хүгжөөхын тула таарамжатай һайн эрхэ байдал байгуулха замда шухала шата болохо ёһотой. Ерэхэ жэлэй сентябрь һарада Женевэдэ зарлагдаха гурбадахи конференци уласхоорондын байдалые һайжаруулгада горитой үүргэ нүлөө үзүүлхэ байха гэжэ олонхи гүрэнүүд тоолоно.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ДЕКАДА ДҮҮРЭБЭ

ЛОНДОН. Ядерна буу зэбсэгүүдэй талаар Ториин правительствын аюултай политикада эсэргүү олон мянган хүнэй хабаадалгатай митинг Великобританиин Гринэм-Коммондохи США-гай агаарай-сэрэгэй баазын дэргэдэ «эб найрамдалай декада» дүүрэбэ. Гурбан жэлһээ үлүүтэй сагай урда тээ сэрэгэй баазын үүдэндэ майханта городок байгуулһан Англиин эрэлхэг эхэнэрнүүдэй урялгаар энэ декада үнгэргэгдэһэн байгаа. Түрүүлэн добтолго хэхэ американ далита ракетэнүүд иишэ асарагдажа, тодхогдон табигданхай.

Ядерна буу зэбсэгүүдые үргэнөөр бүтээн гаргажа байһан консервативна кабинедэй хараа бодолые буруушаажа, Британиин аралнууд дээрэ американ ядерна ракетэнүүдэй, сэрэгэй баазануудай бии байһые буруушаажа байһанаа мэдүүлэн, «эб найрамдалай декадада» хабаадагшадай тэмсэлые дарахын тула засагаархид шиидхэхы шанга хэмжээнүүдые абаба. Полици жагсаалда хабаадаһан хүнүүдые барижа хаагаа. Үнгэрһэн 1... хоногой хугасаа соо элдэ... шалтагаанаар 60 гаран хү... эрхэеэ хаһагдаһан байна. Г... бэшье Англиин эхэнэрнү... эрэлхэг тэмсэлээ үргэлж... лүүлһээр. Гринэм-Коммонд... хи «эб найрамдалай дек... дын» дүүрэхэдэ, ядерна бу... зэбсэггүй Великобритани... түлөө, бата эб найрамдал... ба Европо түбидэ аюулгү... байдал хангахын түлөө тэ... сэлнай түгэсэхэгүй юм.

В Е Л И К О Б Р И Т А Н И. Шахтернуудай ниитэ-национальна забастовко зургаан һарын туршада үргэлжэлжэ байна. Энэ хадаа Британиин хүдэлмэришэдэй хүдэлөөндэ эгээл удаан үргэлжэлһэн забастовко болоно.

Тэдэнэртэй һаналаа нэгэдэжэ байһанаа мэдүүлэн, жолоошод болон морягууд, докернууд болон түмэр замшад капиталтай тэмсэлдэ жагсаба. Орон доторой болон хилын саанахи ангиин тэмсэлдэ аха дүү нүхэдтэ материальна болон моральна дэмжэлгэ үзүүлгэ забастовкодо хабаадагшадта хүсэ шадал нэмээнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Брайтондо болоһон горнягуудай олониитын хабаадалгатай манифестаци.

Камера-пресс-ТАСС-ай фото.

...ЛАТАЙ

Арадай һайн дуранай дру...иннануудай хүдэлмэри эм...дхэхэ хэрэгтэ Хорини рай...ой партийна, совет орга...уудай хүтэлбэрилэгшэд хо...эдоо анхаралаа хандуулжа ...йдаг юм. Мүнөө арадай ...епутадуудай Хорини поссо...лэй дэргэдэ нийтын совет ...айгуулагданхай. Соведые ...жалай баян дүршэлтэй бо...оһон, үнинэй коммунист ...оржи Цыдыпович Цыдыпов ...аридана. Соведэй гэшүүд ...ори тосхондохи арадай ...йн дуранай 54 дружинын ...дэлмэри хинан шалгажа, ...тэлбэрилжэ ябадаг юм.

Гэхэтэй хамта республи...ын районуудай арадай һайн ...уранай дружинын штабуу...ай хүдэлмэридэ дутуу дун...а зүйлнүүд дайралдаһаар. ...эшээнь, Бэшүүрэй, Яруу...ш, Загарайн, Хойто-Байга...й, Мухар-Шэбэрэй, Баун...н районуудта нийтын гу...м сахилгада үсөөн хүн ха...адана. Тиихэдэ дурсаг...ша районуудта байгуу...даһан арадай дружина...удай хэһэн, эмхидхэһэн ...элмэри һанаһанда хүрэ...үй.

...ийтын гүримые сахи...талаар арадай һайн ду...ай дружинануудые бай...лһаар 25 жэлэй ой тухай ...СС-эй ЦК-гай шиидхэ...н доторо партийна, ...ет органууд өөһэд өөһэ...ноо нютагуудта, пред...ятн, эмхи зургаан, кол... совхозуудта нийтын гу... сахиха, социалис эд ...ри хамгаалха хэрэгтэ ...бхитэйгээр хабаадалса... арадай дружинануудай ...элмэри үргэдхэхэ, тэдэ... хүдэлмэри эмхидхэхэ, бо...н тэдэнэртэ үдэр бүриин ...аламжа үзүүлхэ гээд сэ... хэлэгдэнхэй. Энээнине ...дэнэр һайнаар ойлгожо, ...а хаанагүй нийтын гүрим, ...рам һайжаруулха, сахиха ...удалда онсо анхаралаа ...ндуулха зэргэтэйбди.

С. ПЕРЕПАНОВ,
Арадай һайн дуранай дружинануудай республикын штабай секретарь.

Жэл бүри намарай түрүүшын һарада Москвагай нүүдэл «Темп» гэжэ цирк Улаан-Үдэдэмнай ерэжэ, хүн зондо, илангаяа багашуулда һайн мэдээжэ Бабушкинай нэрэмжэтэ үйлсэдэ томо шапито-майханаа дэлгээдэг гээшэ. Бидэнэй хуушан танил ерэхэ бүрез шэнэ программа харуулдаг заншалтай. Мүнөөшье тэрэ заншалаараа шэнэ һонирхолтой программа харуулба. Юрэнхыдөө нэгэ һарын туршада республикымнай ниислэлдэ тогтожо, городой, мүн хүдөө нютагуудһаашье ерэһэн хүүгэдые хангадаг аад, мүнөө жэлдэ оройтожо ерээд, оройдоол арбаад үдэрэй туршада майханайнгаа үүдэ сэлинхэй байгаа...

ШАПИТО-МАЙХАН С...

Хэрбээ «театр үлгэсэһээ эхилдэг» гэһэн мэдээжэ үгүүлэлэй бии һаань, цирк майханһаа эхилдэг гэбэлнай, тэрэнэй удхые нэгэ үгөөр тайлбарилһан байхабди. Үнэхөөрөөшье, энэ томо шапито-майханиие хабсарган татахань бэлэхэн хэрэг бэшэ даа. Тэрэниие яагаад хабсарганаб гэжэ хөөрэнхаар, досоонь юун болоноб гэжэ харая.

Хара-улаан үнгэтэй манежэй дүхэригые үнгын галнуудай гэрэлтүүлхэдэ, шапитмейстер харагшадые хани халуунаар мэндэшэлжэ, наадан ба шог зугаа, уян нугархай ба шуран солбон номернуудаар элбэг циркын орондо тэдэниие уриба.

...Альга ташалган замхангүй шааяна. Шуран солбон акробадуудые харагшад үдэшөөд, «манежэй эзэд» клоунуудые тэдэнэр угтанад. Юрий Заездочетов Иван Федоров хоёрой гүйсэдхэһэн клоунадын эльгээ эгшэмэ энеэдэ зугаа гаргаха онсо шадабариһаа гадна, өөһэдөө шуран, солбон, яһала хүшэр акробатическа арга дүрэнүүдые харуулха юм. Тэдэ хоёрой харуулһан номер бүхэниинь өөһэдын далда удхатай. Жэшээлхэдэ, «Загаһашад» гэжэ номер. Хахууляар загаһа барихын орондо, бэлэн аргаар динамит тэһэлжэ, загаһадые бүглэрүүлээд бариха гэжэ аашалжа ябаһаар, хоюулаа хохидолдо ороно. Эдэ хоёр клоуной ямаршье ондоо шэнжэ шарайтай, хубсаһа хунартай манеж дээрэ бии болоходонь, тэдэнэй абааштай аяг аашаарнь абаһаар лэ багашуул танаяд байха юм.

Хоёр отделениһээ бүридэһэн циркын программа сооһоо хэдэн номернууд дээрэ онсо тогтоолтой. Энэ хадаа нэн түрүүн жонглёр Ван-Шу-Шань. Зүүн зүгэй арадуудай нааданай аялгаар өөрсэ маягтай номернуудые тэрэ харуулаа. Үзүүртээ шаажан аягануудые эрьелдүүлһэн гурбан һөөм утатай нариихан хулһан хоёр модо хоёр гартаа баряад, тэдэнэйнгээ эрьесыень тогтоонгүйгөөр өөрөө уян нугархайгаар хүдэлжэ, харагшадые баясуулна. Тиихэдэ толгой дээрээ шэл аяга амһартануудые дабхасуулан табижа, мүн лэ уян зохидоор хүдэлнэ.

Валерий Пироговскиин хүтэлбэрилдэг «Женихи» гэжэ нэрэтэй украин ансамблиинхид жэгтэйхэн шуран солбоншье, эрэлхэг зоримгой, шамбай хүсэтэйшье гэжэ тэмдэглэхээр. Украин арадай аялга хүгжэм доро тэдэнэй харуулһан үзэгдэл бүхэниие харагшад альга ташалгаар угтаба. Трамплин-дүүжэнээр дээшээ һүрэжэ, дабхарлажа бэе бэеынгээ эзм дээрэ зогсоһон гурбан хүн дээрэ гаралга баһал ехэ мэргэжэл шадабариин ашаар хэгдэнэ ха юм. Тэдэнэй харуулһан энэшье, мүн бусадшье номернууд багашуулай халуун анхаралые татаа.

Акробат-эквилибрист Валерий Звягин, гимнастнууд эгэшэ дүүнэр Сергеевүүд болон бусадай номернууд эдир харагшадта һайшаагдаа.

Виктор Эдерэй һурган хүмүүжүүлһэн бар томо бэлбэгайнууд «Темпын» программын гол номер болоно гээшэ. Манеж дээрэ «ой тайгын эзэдэй» эрдэм мэдэсээ, һүбэлгэн ухаан бодо...

...ААДАНУУД

Нүгөөдэ — Сибирь болон ...ас-Дурна зүгэй футболистнүүдай дунда залуу командануудай нэгэн гэжэ тоологдодог Комсомольск-на-Амуре ...отын «Амурай» футболистнууд байгша оной уулзалгануудые шадамар бэрхээр үнгэргэжэ ябаһаниинь һайшаалтай.

Зонын үнинэй командануудай нэгэн — Томскын «Манометр» байгша оной нааданууды хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар үнгэргэжэ ябана. Эдэнэр урдахи хоёр уулзалгада «Локомотив», Благовещенскын «Амур» командануудые 2 : 0, 3 : 0 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гараа. Удаадахи хоёр уулзалгаяа Эрхүүгэй, Улаан-Үдын стадионууд дээрэ үнгэргэхэнь.

Манай республикын нэрэ солые хамгаалдаг «Сэлэнгэ» командын футболистнууд ээлжээтэ уулзалгануудаа үнгэргэхээ Сибириин хото городуудта ошоһон байгаа. Тиихэдээ Новосибирскын «Чкаловец» командын футболистнуудые 3:0 тоотойгоор шүүһэн, харин «Геологто» 5 : 0 гэһэн тоотойгсор шүүгдэжэ ерэһэн байна.

«Сэлэнгын» футболистнууд үүлшынгээ хоёр наада өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэхэ юм. Манайда айлшаар «Металлург», «Манометр» командануудай футболистнууд ерэ...э.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
18	3	2	53—12	39
14	5	5	38—21	33
13	5	6	37—18	31
13	5	6	34—20	31
11	6	8	46—34	28
12	3	10	29—27	27
10	4	9	42—36	24
10	3	10	35—33	23
10	3	11	33—36	23
8	7	9	28—26	23
8	6	10	36—41	22
8	4	11	39—41	20
2	4	18	16—71	8
0	2	22	10—59	2

Хилэ сахигша комсомол хүбүүн Николай Петровой дурасхаалда зорюулагдажа, самбо барилдаагаар жэл бүри апрель һарын һүүл багта Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэдэг заншалта мүрысөөндэ МНР-эй Дархан хотын суглуулагдамал команда хабаададаг юм. 1975 ондо дэлхэйн чемпион болоһон Мүнхын Пунцаг самбистнуудай делегациие толгойлдог байна. Монголой индустриин түб — Дархан хотодо самбо барилдаан үргэнөөр хүгжэнхэй. Энэнь Свердловскын политехническэ институт дүүргэһэн, үшөө хэндэшье мэдээжэ бэшэ Пунцагай тус хотодо ерэлгэһээ үндэһэтэй гэхэдэ алдуу болохогүй.

—Һая һургуули дүүргэһэн залуу инженерэй намда орожо ерээд, самбо барилдаанай секци байгуулхые дурадхаһыень элихэ...ээр һанагша,—гэжэ Дархан хотын Бэеын тамирай комитедэй түрүүлэгшэ Батын Сорогжо урихаар миһэрэн хөөрэнэ. Тиихэдэ би иигэжэ ори таһа арсаа һэм:

— Манайда энэ зүйл алдаршанхай бэшэ, ямаршье хубсаһа хунар худалдажа абахагүйб, залшье үгэхэгүйб. Юундэ мүнгэ зөөри болон сагаа хии талаар һалгааха зомбибди? Дүрэ буляалдалгын барилдаа эрхилэгты, национальна барилдаагаар мүрысөөнүүдтэ хабаадагты...

Пунцаг энэ заабари зүбшэлыень бэелүүлбэшье, самбо барилдаае хүгжөөхэ хүсэлэнгөө орхибогүй. Хэдэн хүүртиг худалдажа абаад, 15 — 20 хүнһөө бүридэһэн секци эмхидхэжэ, үдэр бүри һорилго бэлэдхэл хэжэ захалаа һэн. Эдэнэй дунда үхибүүдшье, эхэшүүлшье ороһон байгаа. Гэрэй подвал соо бишыхан зал түхеэрбэ. Тренерэй дүршэл шадабари багатайшье һаа, тэрэ ТЭЦ-тэ хүдэлһэнэйнгөө һүүлээр секцидэ хэшээлнүүдые үнгэргөөд, тусхай номуудые уншадаг, заабари зүбшэлэй туһаламжын материалнуудые шудалдаг байгаа. Суббото болон амаралтын үдэр бүхэндэ национальна барилдаагаар мүрысөөнүүдтэ хабаададаг һэн.

ДАРХАН ХОТЫН ҺОРИГШО

Нэгэтэ эндэ тэрэ Батсүхтэй танилсаба. Тэрэнь национальна барилдаагаар «нашан» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэтэй һэн.

Мүнөө Сорогжо иигэжэ дурсан хөөрэдэг: — 1973 ондо манай Дархан хотын байгуулагдаһаар оройдоол 10 жэлэй үнгэржэ байхада, манай хоёр хүбүүд М. Пунцаг, Г. Батсүх гэгшэд самбо барилдаагаар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө Тегеран хотодо үнгэргэгдэһэн түрүүшын мүрысөөндэ мүнгэн медальнуудаар шагнагдаба гэһэн мэдээсэлые радиогоор дуулахадаа, баярлаһаншье, гайхан тагнаһаншье байхабди. Тиин тэдэниие хүндэмүүшэ халуунаар угтахые түхеэрээ һэмди. Тегеранай барилдаанай хибэстэл адлирхуу юумэ түхеэрээд, дэлхэйн чемпионадай һүлдэ тэмдэгээр тэрэниие шэмэглэбэбди. Олон тоото баглаа сэсэгүүдые худалдажа абабабди. Манай баатар хүсэтэ хүбүүдэй ямар поездоор, хэдыдэхи вагоноор ерэхэ байһыень уридшалан мэдээсэхэ зорилготойгоор тусхай хүниие Улаан-Баатар эльгээгээ бэлэйбди. Энэ уулзалга тухай радиогоор мэдээсэбэбди.

— Дархан хотынгоо станцида ерэжэ, поездынгоо тогтоходонь, вагоной үүдэ нээхэдээ, олон тоото угтагшадые хаража, тээлмэрдэшоо һэм. Элдэб үнгын туг
ууд һэбшээ һалхинда далбана, оркестр наадана. Сэсэгүүд, сэсэгүүд, сэсэгүүд, — гэжэ М. Пунцаг мүнөө хөөрэдэг.

Тэдэниие газарта хүргэнгүй, гар дээрээ үргөөд, город абаашаһан байгаа. Багаханшье һаа, хүдэр шамбай бэетэй Пунцаг, үндэр ташарайгүй бэетэй Батсүх гэгшэдые нютагайхидынь иигэжэ согтой хүхюунээр, урма баяртайгаар угтаа һэн.

Удаань мүнгэн медальда хүртэгшэдые нэмэл машинада һуулгажа, город соогуур ябуулһан, дүрэ зурагыень абаһан байгаа.

— Иимэ халуун дулаан угталга, тэдэнэртэ олгогдоһон ехэ нэрэ хүндэ баатар хүбүүдэймнай толгойень эрьюулээгүй, — гэжэ Сорогжо хэлэнэ.

Энэ дурасхаалта үдэр Пунцаг гэртээ һуужа шадангүй, Спортын ордондо ерэжэ, һурагшадаа һорижо захалаа һэн. Ямаршье ушар байдалай тохёолдоо һаань, Пунцаг һорилгоёо таһалдуулдаггүй. Сэхыень хэлэхэдэ, Дархан хотын ТЭЦ-эй инженер М. Пунцагта хүндэ хүшэршье халаан тохёолдодог. Хэды тиигээшье һаань, тэрэ үдэшэ бүхэндэ спортын залда ерэжэ, һурагшадаа һурган һоридог юм.

Бага балшар ябахадаа тэрэ номдоо бэрхэ һэн. Сүхэ-Баатар хотын интернат-һургуулиие һайнаар дүүргэжэ, Советскэ Союзда һураха конкурсдо шалгаржа, Свердловскын политехническэ институтда ороһон байгаа. Тэндэ тэрэ самбо барилдаантай танилсаа һэн. Инженерээр, тренерээр хүдэлжэ байха үедөө тэрэ багшанарай институт заочноор дүүргээ.

Мүнөө СССР-эй Спорткомитедэй гүрэнэй тренерээр хүдэлдэг В. М. Хохлов 1975 ондо Монголдо ажаллажа байха

...һайнаар үнгэрбэ»—Б. ...ничой статья. Мал ажал ...со шухала һалбари. «Ма...ашаг шэмэ дээшэлүүл...ндэһэ һуури»—Ц. Рин...вэй статья. Һайнаар, ...эпөөр барилга хэхэ. «Шэ...эр толлолго» —В. Ива...й статья.

Гурбадахи хуудаһанда. ...тар» —Н. Беляевай ста... Хилын саанаһаа.

...рбэдэхи хуудаһанда. ...ай уран бэлиг. «Үндэр... эхилдэг харгы зам» — ...оротаевагай статья. Ню...ютагай һониной суглуул... Үйлсэ, транспорт, ябауул. «Харгы замда аяг ... гаргаха гээшэ гэмтэ ...ал»—С. Соколовой һа...ка.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.40 —Үглөөнэй гимнастика. 9.55 —Шатараар дэлхэйн чемпионат. 10.10— Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.30— «Котовский»— уран һайханай фильм. 11.40 — «Ан амитадай аймагта». 12.40 — Шэнэ һонин. (12.45 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Наследники традиций»— баримтата фильм. 16.25— «Совет гүрэнэй ба хуулиин үндэһэ һуури». 17.00 —«Шатарай һургуули». 17.30 —Олон түмэн ажалшадай ленинскэ университет. 18.00 — «Футболоор кубогта хүртэгшэдэй кубок. «Хайдук» (Югослави) —«Динамо» (Москва), Югославиһаа дамжуулагдаха. 18.45 — Футболоор Европын чемпионуудай кубок «Днепр» —«Трабзонспор» (Турци).

Улаан-Үдэ. 19.30 — Уласхоорондын шэнжэлэл.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00—«Байгал»— — нютагуудай һонин. 20.10— «Байгал — мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.35 — Футбол. УЕФА-гай кубок. «Спартак» (Москва) — «Оденсе» БК (Дани). 22.00 — «Время». 22.35— «Уран зохёолшо ба ажабайдал». 23.20—Баримтата фильм. 23.30 — Шатараар дэлхэйн чемпионат. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Байгаали шэнжэлэлгэ. 4-дэхи класс. 9.55 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.05, 14.20 — Испан хэлэн. 11.05 — Ф. Листын зохёохы ажал ябуулга тухай. 11.35, 12.40 — И. А. Крыловой баснинууд. 5-дахи класс. 12.05— «Гэр бүлэ ба һургуули». 12.30 —Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.05 — Түүхэ. 8-дахи класс. 13.35 — Е. Буков. Зохёолнуудайнь хуудаһануудаар. 14.50— «Гонки без финиша» — уран һайханай фильм. 16.15—Шэнэ һонин.

...3, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам.редактора — 2 62-62 ...76, отделы: партийной жизни — 2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строи...-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ — 2-60-21 ...-2-54-93, писем и селькоров —2-67-81 корректорская—2-33-61, выпускающие— 2-35 95

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-00539. Заказ № 228. Индекс 04649.